

**AİLE İÇİ İLETİŞİM KALIPLARI, BENLİK KAVRAMI VE
EVLİLİK UYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

MELEK MERVE ERKİLİNÇ

Işık Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, 2017

Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Bölümü, 2020

**Bu tez, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne Yüksek Lisans (MA)
derecesi ile sunulmuştur.**

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2020

THE EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN FAMILY COMMUNICATION PATTERNS, SELF CONCEPT AND MARITAL ADJUSTMENT

ABSTRACT

Objective: In this study; it is aimed to reveal the relationship of married individuals, family communication patterns and autonomous-relational self-levels with marital adjustment. At the same time, it was investigated whether there was a relationship between the participants' family communication patterns, marriage adjustment process and self level and some socio-demographic variables.

Method: 347 participants were reached in this study. The “Sociodemographic Information Form” was used to learn demographic information of married couples that cannot be obtained by scales. Data were collected by using “The Family Autonomous-Related Self-Scale”, “Family Communication Patterns Scale”, and “Marriage Adjustment Scale”.

Results: There was no significant relationship between marital adjustment and gender. It was determined that there was a significant relationship both between marital adjustment and educational status; and marital adjustment and marriage decision. There was no statistically significant relationship between adaptation orientation and gender, and adaptation orientation and education level, among the sub-scales of family communication patterns. A statistically significant relationship was found between family communication patterns and marriage decision. When the relationship between family communication patterns and age is examined, positive relationship was found between adaptation orientation and age. A negative relationship was found between dialogue orientation and age. Results of the relationship between self-level and educational level showed that, there was not a statistically significant relationship both between autonomous self-level and educational level; and relational self-level and educational level. The analysis of the relationship between self types and age was showed that, there was a negative relationship between autonomous relatedness self type and age.

Conclusion: The results showed that the communication patterns brought by the married individuals from the root family predicted the satisfaction and reconciliation scores of the marriage adjustment subscales with the autonomous-relational self level significantly.

Key Words: autonomous self, relational self, autonomous-relatedness self, marital adjustment, family communication patterns,

AİLE İÇİ İLETİŞİM KALIPLARI, BENLİK KAVRAMI VE EVLİLİK UYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Amaç: Bu araştırmada; evli bireylerin aile iletişim kalıpları ve özerk- ilişkisel benlik düzeylerinin, evlilik uyumu ile ilişkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Aynı zamanda, katılımcıların aile içi iletişim kalıpları, evlilik uyum süreci ve benlik düzeyleri ile bazı sosyo demografik değişkenlerle aralarında ilişki olup olmadığı incelenmiştir.

Yöntem: Çalışmada 347 kişiye ulaşılmıştır. Evli çiftlerin ölçek yolu ile edinilemeyecek demografik bilgilerini öğrenmek amacıyla Sosyodemografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Ölçek olarak; Ailede Özerk-İlişkili Benlik Ölçeği, Aile İletişim Kalıpları Ölçeği, Evlilik Uyum Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Evlilik uyumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Evlilik uyumu ile eğitim durumu ve evlilik uyumu ile evlilik kararı arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Aile içi iletişim kalıpları alt ölçeklerinden uyum yönelimi ile cinsiyet arasında ve uyum yönelimi ile eğitim durumu arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Aile içi iletişim kalıpları ile evlilik kararı arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Aile içi iletişim kalıpları ile yaş arasındaki ilişki incelendiğinde; uyum yönelimi ile yaş arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diyalog yönelimi ve yaş arasında ise negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Benlik düzeyleri ile eğitim durumu arasındaki ilişkiye bakıldığında, özerk benlik düzeyleri ve ilişkisel benlik düzeyi ile eğitim durumu arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Benlik tipleri ile yaş arasındaki ilişki incelendiğinde, özerk ilişkisel benlik tipi ile yaş arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Sonuç: Yapılan analiz sonucunda; evli bireylerin kök aileden getirdiği iletişim kalıplarının özerk ilişkisel benlik düzeyiyle birlikte evlilik uyumu alt ölçeklerinden doyum ve uzlaşma puanlarını anlamlı düzeyde pozitif yönde yordadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: özerk benlik, ilişkisel benlik, özerk-ilişkisel benlik, evlilik uyumu, , aile içi iletişim kalıpları ,

TEŞEKKÜR

Öncelikle; bana ilim veren, okumayı ve yazmayı öğreteneye teşekkür ederim.

Değerli tez danışmanım ve sevgili hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Vicdan Yücel'e çok teşekkür ederim. Hem lisans hem yüksek lisans eğitimi boyunca bilgi ve deneyimlerini aktaran sevgili hocalarım Prof. Dr. Gülden Güvenç, Prof. Dr. Feryal Çam Çelikel, Yrd. Doç. Dr. Rukiye Hayran ve sevgili hocam Öğr. Gör. Ezgi Deveci'ye değerli katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Her koşulda desteklerini sunan değerli ekip arkadaşlarım ve meslektaşlarım başta koordinatörüm Gülhan Toy olmak üzere Psk. Amine Hümeysra Buldur, Psk. Büşra İşcan, Uzm. Psk. Büşra Yazıcı, Psk. Enas Alfaker, Klnk. Psk. Meral Kavak, Klnk. Psk. Zehra Gökdemir, Klnk. Psk. Zeynep Arslan, Ragad Bitar, Zübeyde Ahmed' e ayrıca güler yüzleriyle ve hiç bitmeyen gönüllülükleri ile destek olabilmek için ellerinden gelen her şeyi yapan, sevgili Yetim Vakfı Gönüllüleri' ne teşekkür ederim.

Lisans eğitimin boyunca dostluklarını esirgemeyen ne zaman ihtiyacım olsa desteğini her an yanımda hissettiğim arkadaşlarım Klnk. Psk. Hülya İzgiş, Klnk. Psk. Büşra Kanburoğlu'na teşekkür ediyorum..

İkinci bir aile kazanma şansını bana sunan ablam Fatmanur Erkılıç, abim Nuri Erkılıç' a ve her biri benim için çok değerli evlatlarına teşekkür ediyorum.

Hayatımın her aşamasında, yaptığım her işte bana verdikleri desteği bir an olsun esirgemeyen, yorulduğumda sığındığım, düştüğümde kaldıran kıymetli ailem, babam Muhteren Erkılıç, annem Hava Erkılıç, ve ablalarım Meryem Erkılıç Acar, Derya Deniz, Zehra Bozkuş 'a abim Ragıp Eren Erkılıç' a ve her şeyimi paylaştığım kardeşim Eyyüp Erkılıç' a ve kardeşlerimin biricik eşleri; Erdal Acar, Mehmet Deniz, Emre Bozkuş, Şiringül Avşar Erkılıç' a ve onların biricik evlatlarına yürekten sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	i
ABSTRACT	ii
ÖZET.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALARIN LİSTESİ.....	x
BÖLÜM 1	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem	2
1.2. Araştırmanın Önemi.....	3
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Hipotezler	3
1.5. Araştırmanın Alt Soruları.....	4
1.6. Sınırlılıklar	4
1.7. Tanımlar	4
BÖLÜM 2	6
2. Evlilik Uyumu.....	6
2.1. Evlilik	6
2.2. Evlilik Uyumu	7
2.3. Evlilik Uyumu ile Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkiler	10
2.4. Aile iletişim Kalıpları.....	14
2.5. Benlik	18
BÖLÜM 3	27
3. Yöntem.....	27
3.1. Çalışma Grubu.....	27

3.2.	Veri Toplama Araçları.....	27
3.2.1.	Sosyodemografik Özellikler ve Veri Formu (Ek B):	27
3.2.2.	Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ) (Ek C):.....	27
3.2.3.	Aile İletişim Kalıpları Ölçeği (RAİKÖ) (Ek D):.....	28
3.2.4.	Ailede Özerk-İlişkili Benlik Ölçeği (AÖİBÖ) (Ek E):	29
3.3.	Araştırma Deseni ve Veri Analizi	29
3.4.	İşlem	29
3.5.	Kullanılan İstatistikler:	30
BÖLÜM 4		31
4.	Bulgular.....	31
BÖLÜM 5		41
5.	TARTIŞMA	41
Kaynakça		50
Ekler		78
EK A. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU		78
EK B: SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU		79
EK C: YENİLENMİŞ ÇİFT UYUM ÖLÇEĞİ.....		80
EK D: AİLE İÇİ İLETİŞİM KALIPLARI ÖLÇEĞİ		81
EK E: AİLEDE ÖZERK İLİŞKİSEL BENLİK ÖLÇEĞİ		83
Özgeçmiş		85

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	31
Tablo 4.2 Ölçeklerden Alınan Puanların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	32
Tablo 4.3 Ölçeklerden Alınan Puanların Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılması .	33
Tablo 4.4 Ölçeklerden Alınan Puanların Evlilik Kararına Göre Karşılaştırılması.....	35
Tablo 4.5 Yaş ve Evlilik Yaşının Ölçek Puanları ile İlişkisi.....	36
Tablo 4.6 Aile İçi İletişim ve Benlik Tiplerinin Çift Uyumu Doyum Puanlarını Yordayıcılığına Dair Regresyon Analizi.....	37
Tablo 4.7 Aile İçi İletişim ve Benlik Tiplerinin Çift Uyumu Uzlaşma Puanlarını Yordayıcılığına Dair Regresyon Analizi.....	38
Tablo 4.8 Aile İçi İletişim ve Benlik Tiplerinin Çift Uyumu Çatışma Puanlarını Yordayıcılığına Dair Regresyon Analizi.....	39

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Lewis ve Spainer Uyumlu Evlilik Modeli	9
Şekil 2: Mcleod ve Chaffee' nin Aile içi iletişim Kalıpları Aile Tipleri.....	16
Şekil 3: Kağıtçıbaşı' nın benlik tipleri	20

KISALTMALARIN LİSTESİ

YÇUÖ: Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği

RAİKÖ: Aile İletişim Kalıpları Ölçeği

AÖİBÖ: Ailede Özerk İlişkisel Benlik Ölçeği

N: Kişi Sayısı

ORT: Ortalama

SS: Standart Sapma

SPSS: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bireyin en merkezi ve insanlığın en kalıcı sosyal kurumu ailedir (Erdoğan, Anık 2018). Bireyin ve ailenin toplumsal gerçekliğini oluşturmakta (Fitzpatrick ve Ritchie, 1994) büyük etken olan aile, iletişim kalıplarının başlangıç ve sürdürülme noktasıdır. Böylece aileye yeni katılan bireyler ailenin sözlü ya da sözsüz mesajlarını ailenin iletişim modellerine göre yorumlayacaklardır (Fitzpatrick ve Ritchie, 1994).

Benlik teorisi, insanlığın gelişimini anlama girişimleriyle ön plana çıkmıştır. Benlik kavramları ile kişilik organizasyonunun özü, eşlerin evlilik düzenlemelerinin derecesi sadece kendiliğin korunmasına ve geliştirilmesine yardımcı olma yeteneklerinin bir yansıması değil, aynı zamanda kendisinin önlenmesinde yeterliliğinin bir göstergesi olabilir.

Benlik farklılaşması kuramların başında Murray Bowen'ın aile sistemleri kuramı gelmektedir. Farklılaşma kavramı kuramın merkezidir. Otonom karar verebilme ve duygunun düşünceden ayırt edilebilmesi süreçlerini tanımlamaktadır. Benlik farklılaşması aile bağları için bir tehdit olarak algılansa da aksine farklılaşma aile bağları ve bireyselliği arasında denge kurabilmektir (Yusuf ve ark., 2018).

Denge sağlanamadığında ortaya çıkan durum olan çatışmanın yaygınlığının azalması ile uyum sürecinin artması ters yönlü bir korelasyon göstermektedir. (Öner, 2013) Yapılan araştırmalar bireylerin çatışmayı tanımlamakta, yönetmekte ve başa çıkmakta sorunları olduğunu gösteriyor (Karadağ ve Tosun, 2014).

Çatışma iki unsur içermekte; bireysel amaçların çakışması ve çatışma içinde olunan bireyle gelecek birlikteliği koruma çabasıdır (Smith ve ark., 1981; Mitchell ve ark., 2003).

Bu noktada evlilik içi çatışmaların temel unsurunun çıkar çatışmasına bağlı koruma çabasının bir ürünü olan kaygı olduğunu dile getirebiliriz. Evliliğe hakim duygunun olumlu olması neticesinde yakalanabileceği varsayılan uyum kavramı, sağlıklı yönetilemeyen çatışmalarda ise aksi yönde etkilenmektedir.

Eşler arası çatışma ile çocuğun uyumu arasında negatif bir korelasyon söz konusu. Nitekim, Horn ve arkadaşlarının (1988) yaptığı araştırmada anne baba arasındaki söz konusu ilişkinin çocuğun sosyal ve bilişsel yeterliliğini etkilediğini dile getirmişlerdir. Bu döngü içerisinde ailede uyum sorunlarının benlik kurgusu ve iletişim kalıpları üzerine etkisini görmek mümkün olmaktadır.

Mutluluk ve sağlıklı birey yetişmesinde uyumlu evlilik önemli faktörlerdendir. Çatışmanın etki boyutunu evli bireylerin takındığı tutum belirler (Fincham, 2003).

1.1. Problem

Aile, toplumun en temel kurumudur. Evlilik ise bu kurumun kurulması için, karşılıklı anlaşmak ve ortak hedefler doğrultusunda karşı cinsten iki bireyin hukuki ve duygusal sözleşme imzalamasıdır. Farklı benlik yapılarına sahip bireylerin aile kurumunun devamlılığını sürdürebilmek için geçirdiği süreçler vardır. Ve bu yaşam döngüleri bireylerin değişimi karşılama biçimlerini ve eşlerin birbirine evrilme ortak bir noktada buluşma yani uyum sürecini beraberinde getirmektedir.

Aile varlığını devam ettirebilmek için kurallar ve bunlara bağlı iletişim kalıpları geliştirmektedir. Ailenin, bireylerin birbirlerine karşı ve aile dışında ki bireylere karşı tutumları aile bireyleri tarafından özümsemekte ve bireyin iletişim yöntemini kişisel var olma süreçlerini etkileyecektir. Benlik kurgusu bu sürecin sonucu olarak meydana gelmektedir.

Kişiyeye ait olan her şey benliğinin bir parçasıdır. Kişiyeye cinsiyeti, yaşı içinde bulunduğu sosyo kültür yapı, sosyo ekonomik durum, iletişim kurma şekli yaşam içinde elde ettiği doyum; tüm tutum, davranış ve tercihleri ile bir benlik inşa eder.

Bireylerin kendi ailelerinde edindiği iletişim kurma becerileri, benlik kurguları karşıdakinden farklı olmanın en doğal getirisiidir. Bu çerçevede göz önüne alındığında iki farklı insanın zaman zaman çatışması da öngörülebilir bir durumdur. Bu çalışma ile elde edilecek bilgiler evlilik çatışmalarını önleyen ve hafifleten müdahalelerin ihtiyacının giderilmesi açısından önemlidir. Mutlu

evliliklerin sürdürülmesi ve evli çiftlerin bireysel mutlulukları için problemin kaynağının keşfedilmesi terapi süreçleri ve öz farkındalıkları için böyle geniş kapsamlı bir araştırmanın literatüre katkısı olacaktır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Evlilik uyumu dinamik bir süreçtir (Spanier ve Cole 1976, s. 127-128). Evlilik memnuniyeti, bireylerin tutumu ile ilgili bir değişkendir ve bu nedenle eşlerin bireysel bir özelliğidir (Hawkins 1968, s. 648). Bu bağlamda bireylerin evlilik öncesi getirdikleri sosyal ve bireysel kaynaklarının evlilik uyumu ile ilişkisini incelemeye değer bulunmuştur.

Aile ve evli çiftlere dair yapılan araştırmalarda uyum, iletişim, benlik kavramları ayrı ayrı yada ikili kombinasyonlar ile birlikte incelenmiş fakat bu kavramların bir araya getirilmesi ile geniş perspektifle incelenmiş çalışmalara ulaşım oldukça kısıtlıdır. Bu bağlamda bu araştırmanın özgünlüğü; evlilik uyumu, aile içi iletişim kalıpları ve benlik kurgusu kavramlarını bir araya getirip alanyazına katkı sağlayacak olmasıdır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu bağlamda çalışmanın amacı, evli bireylerin kök ailelerinden edindikleri iletişim kalıpları ve benlik düzeyleri gibi durumların evlilik uyum süreci ile ilişkisinin incelenmesidir. Yukarıda yer verdiğimiz kavramlar haricinde lişinin benliğini ve evliliğin uyum sürecini etkileyebileceği düşünülen; evli bireylerin yaşı, evlilik yaşı, cinsiyeti, kuşaklar arası aktarım süreçleri, eğitim durumları, evlenme kararı gibi kişisel yaşam süreçlerine ait bilgileri barındıran sosyodemografik bilgi formu desteklenerek alanyazına katkıda bulunacak bir araştırma ortaya konulması amaç edinilmiştir.

1.4. Hipotezler

H1: Evli bireylerin kök ailelerinden getirdiği iletişim kalıpları, evlilik uyumlarındaki artışı anlamlı düzeyde açıklar.

H2: Evli bireylerin benlik kategorilerine dair seviyeleri, evlilik uyumlarındaki artışı anlamlı düzeyde açıklar.

H3: Evli bireylerin kök ailelerinden getirdiği iletişim kalıpları ve bireylerin benlik kategorileri ile birlikte oluşturduğu model, evli bireylerin evlilik uyumunu anlamlı düzeyde açıklar.

H4: Evli bireylerin kök ailelerinden getirdiği iletişim kalıplarının evlilik uyumunu açıkladığı modele, bireylerin benlik tipleri anlamlı düzeyde pozitif yönde katkı sağlar.

1.5. Araştırmanın Alt Soruları

- 1) Evli bireylerin cinsiyetlerine göre aile içi iletişim kalıpları, benlik kategorileri ve evlilik uyumları farklılık gösterir mi?
- 2) Evli bireylerin yaşları ile aile içi iletişim kalıpları, benlik kategorileri ve evlilik uyumları ilişkili midir?
- 3) Evli bireylerin evlilik yaşları ile aile içi iletişim kalıpları, benlik kategorileri ve evlilik uyumları ilişkili midir?
- 4) Evli bireylerin evlilik yaşları benlik kategorilerine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterir mi?
- 5) Evli bireylerin eğitim seviyelerine göre aile içi iletişim kalıpları, benlik kategorileri ve evlilik uyumları farklılık gösterir mi?
- 6) Evli bireylerin evlenmeye karar verme şekline göre aile içi iletişim kalıpları, benlik kategorileri ve evlilik uyumları farklılık gösterir mi?

1.6. Sınırlılıklar

Araştırma, geneli İstanbul ilinde yaşayan evli bireylerle yapılmıştır. Evli çiftlerden yalnızca birinin katılımı ile sınırlandırılmıştır.

1.7. Tanımlar

Evlilik uyumu; Rusell (1983), eşlerin eşitlik hissine dayalı, bilişsel ve fizyolojik yakınlık ile ortaya çıkan bir ilişki sürecidir.

Benlik; sosyal etkileşimden ortaya çıkan bir sosyal yapıdır (Kağıtçıbaşı, 1996, 2005, 2007, 2013). Alanyazında benlik kavramına dair birçok adlandırmaya yer verilmiş. Bazı farklılıklar barındırmakla birlikte tüm bu söylemler temelde aynı anlamı taşımakta kişinin benlik oluşumu ve içeriğini yansıtmaktadır (Hortaçsu, 1989; Hamachek, 1995; Markus ve Kitayama, 1991; Bowen, 1993; Franzoi, 1996;

Kağıtçıbaşı, 1996, 2005, 2007, 2013; Budak, 2000; Gezici ve Güvenç, 2003). Bu kavramlar: Benlik kurgusu, özerk ilişkisel benlik, benlik imgesi, benlik algısı, benlik farkındalığı, benlik bilinci, benlik saygısı şeklinde sıralanabilir.

Özerk benlik; kendi kendini yönetebilme yeterliliğine sahip benlik yapısıdır. Özerklik kişisel gönüllü irade olarak tanımlanmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1996). İkinci anlam, başkalarıyla bağlantı kurmanın özerkliği azalttığını varsaydığı için, bireyci bir duruşu yansıtmaktadır. Özerklik, hem kendi kendini yöneten iradeyi hem de diğerlerinden ayrışıklık olarak tanımlanmaktadır (Bandura, 1989).

İlişkisel benlik; Bireyin diğerleri ile ilişki ve özdeşimini içerir (Kağıtçıbaşı, 1996, 2005, 2007; Ercan, 2011).

Özerk ilişkisel benlik; her iki benlik yapısını dengeli bir biçimde bireyin kendinde toplanması anlamını taşımaktadır. Birey hem kendi kendine yetebilir hem de bağ kurup bu bağı devam ettirebilir (Kağıtçıbaşı, 1996, 2005, 2007).

Aile içi İletişim kalıpları; aile ilişkilerinin doğasını, devam eden değiş tokuş örüntüleri oluşturmaktadır (Rogers & Escudero 2004).

Uyum yönelimi; ailenin çocuğunu ikna etmeye yönelik iletişimde kullandığı yöntemi kapsamaktadır.

Diyalog yönelimi; ailenin çocuklarını iletişime teşvik etme ölçülerini kapsamaktadır

BÖLÜM 2

2. Evlilik Uyumu

2.1. Evlilik

Evlilik; Sosyokültürel ve sosyoekonomik gelişmeleri etkileyen ve etkilenen dinamik bir yapıdır (Kodan Çetinkaya, 2018; Anar, 2011; Tezer, 1992). İki kişinin biyopsikososyal gereksinimlerinin karşılanması amacıyla bir araya gelmesidir (Kodan Çetinkaya, 2018). Tarihsel olarak evlilik geçmişte sadece birkaç bin yıl boyunca izlenebilsede, birçok sosyolog insan toplumunda her zaman bir şekilde veya başka bir adlandırmayla ortaya çıkmış evliliğin var olduğu konusunda hemfikirdir.

Evliliğe dair araştırmaların 1920'li yıllara dayandığı ve bu çalışmaların evlilik sürecinden çok demografik bilgileri irdeleyen niceliksel araştırmalar olduğu bilinmektedir (Soysal, 2017). Zamanla boyut kazanan araştırmalar, 1970' li yıllara gelindiğinde laboratuvar ortamına taşınmıştır. Değişen dünya düzeni insanların evliliğe yüklediği anlamı da değiştirmiş ve araştırmalarda insanların evlilik üzerindeki duygusal ve bilişsel beklentileri üzerine araştırmaların niteliksel çeşitliliğini artırmıştır (Fincham ve Bradbury, 1990; Dattilio, 1989; Eidelson ve Epstein, 1982; Hamamcı, 2005; Soysal, 2017).

Framo (1996) bireylerin psikolojik ihtiyaçları olan bağlanma aidiyet ve mutluluk kavramları ile karşılıklı yürütülen süreçlerle tanımlamaktadır. Heitler (2008)'e göre evlilik ortaklık sözleşmesinin yasallaştırılmasıdır. Stephens (1971), evliliği, çiftlerin birbirlerine karşı hak ve sorumluluklarının olduğu sözleşmenin, sosyal çevreye bildirilerek, kalıcı olması planıyla oluşturulmuş ve meşruiyet kazandırılmış bir cinsel birlik olarak tanımlamıştır. Bir başka tanıma göre evlilik karı ve koca olmak üzere roller edinilen bir ilişki sistemidir. (Erdoğan, 2007)

Farklı kişilik yapıları, yaşam düzenleri, gereksinimleri olan iki kişinin oluşturduğu birliktelik sistemidir (Sevinç ve Garip (2010).

Tanımlamalar farklı ihtiyaç temellendirmeleri ile boyutlandırılarak ortaya konmuştur. Bu boyutlandırma üzerinden incelendiğinde bu ilişki, kurumsal olarak birleşme ve aynı zamanda karşılıklı kültürel yapılarının, düşünce sistemlerinin, inanç sistemlerinin birleşmesi halidir (Günay, 2000). Bu tanımlar, bir evliliği oluşturan birkaç temel bileşeni, yani kişilerin sosyal entegrasyonunu, bağlılığını ve kamuoyu kabulünü, cinsel birlikteliği, karşılıklı hakları ve yükümlülükleri ortaya çıkarır. Bu nedenle evlilik, fiziksel çekim, biyolojik birlik ve sosyal entegrasyondan daha fazlasıdır; toplam bağlılık, birbirinin tamamen bağışlanması ve karşılıklı refahı sağlayacak sorumlulukların alınmasını içerir (Janetius, 2019).

2.2. Evlilik Uyum

Uyum; bireyin bulunduğu koşullar altında fiziksel, sosyal ve psikolojik uyaranlara karşı sergilediği tutumlar bütünüdür (Napoli, Kilbride ve Tebbs, 1992). Evlilik içerisinde uyum, ilişki niteliğinin değerlendirilmesidir. (Kışlak- Tutarel ve Çabukça, 2002). Uyum üzerine yapılan bu tanımdan yola çıkarak, evlilik uyumu eşlerin birbirleri ile uzlaşması halidir (Kendrick, 2016).

Evlilik uyumu, evlilikte memnuniyeti sağlayan yaşamda ortak hedeflere ulaşmada karı koca arasındaki uyum ve anlayış sürecidir (Spanier ve Cole (1976). Evlilik uyumu, çiftlerin çatışmaları görmezden gelmesine ve uygun bir yöntemle çözümlenebilmeyi ve olumlu bir duyguya ulaşmayı sağlar (Chen ve ark., 2007). Evlilik uyumu, evli olan iki kişinin evliliğini sürdürmek için birbirlerine uyarlanma yöntemidir (Bar-On ve Parker, 2006).

Evlilik uyumu ilişkinin sürdürülmesi ve güçlü olmasında önemli bir role sahiptir (Gaal, 2005).Çiftlerin, sosyal ilişkilerdeki sorunlar, sosyal ve ahlaki suçluluğa eğilim ve çiftler arasında kültürel değerlerin düşmesi evlilik uyumsuzluğunun bazı sonuçlarıdır (Alois ve Bruno, 2006).

Rogers (1972) evlilik uyumunu, evliliklerinde genel bir mutluluk ve memnuniyet hissi bulunan çiftler arasındaki zihinsel durum olarak tanımlamaktadır. Tüm evlilikler mutluluğu şu ya da bu şekilde hedefler. Çiftlerin çoğu evlenirken bu beklentileri beslemektedir. Beklentilerin bazıları gerçekçi, bazıları değil. Rogers (1972) ' a göre bu durum evliliğin doğasının karmaşıklığından kaynaklanmaktadır

ve her birey bir evren kadar karmaşıktır. Evlilikte bu iki karmaşık evren bir araya gelir ve mutluluk, memnuniyet ve beklentilerin yerine getirilmesi planlanır. Beklentilerin giderilmesi ancak fikir birliği ve karşılıklı uyumlanma süreçleri ile mümkündür. Kavramları ve algıları arasında farklılıklar olduğunda ise sorunların çıkması muhtemeldir.

Evlilik uyum kavramını Bayraktaroğlu (2015) üç kavram ile açıklamıştır. Bu kavramları doyum, uzlaşım ve çatışma olarak belirtmiştir.

Evlilikte doyum; karı koca arasındaki ilişkinin uyumu ve bu uyumdan alınan doyumdur (Heymen ve ark., 1994). Spanier (1976)' a göre doyum, karşılıklı bağlılık, fikri uzlaşma, çiftlerin duygularına yönelik sergiledikleri ifade becerilerinin gelişmişliği ve karşılanması halidir. Cox (2006)' a göre ise bu kavram karı ve kocanın olmak üzere ve yaşam düzenine dair beklentilerinin eş düşmesi ile mümkündür. Evlilik içerisinde, karı ve kocanın; birbirlerine davranış kalıpları, cinsel doyumlari, karar vermede fikir birliği ve her iki tarafında katılımı, iletişim kurmada istekli ve çözüm odaklı oluşları, karşılıklı sevgi ve ilgi gösterme gibi kavramların sağladığı doyum halidir (Sokolski ve Hendrick, 1999).

Uzlaşma; karı koca ilişkisinde, fikir birliği vurgulayan Bharambe ve Baviskar, (2013), ortak yaşam düzeni ve birlikte yaşamayı, paylaşmanın, birlikte plan yapmanın uzlaşım noktaları olduğunu ve bunun uyumu artırdığını eklemiştir. Evlilik içerisindeki kişileri ilgilendiren konularda yapılan uzlaşım ile problemler çözümlenebilir ve bu durum evlilik uyumunu artırmaktadır (Erbek ve ark., 2005).

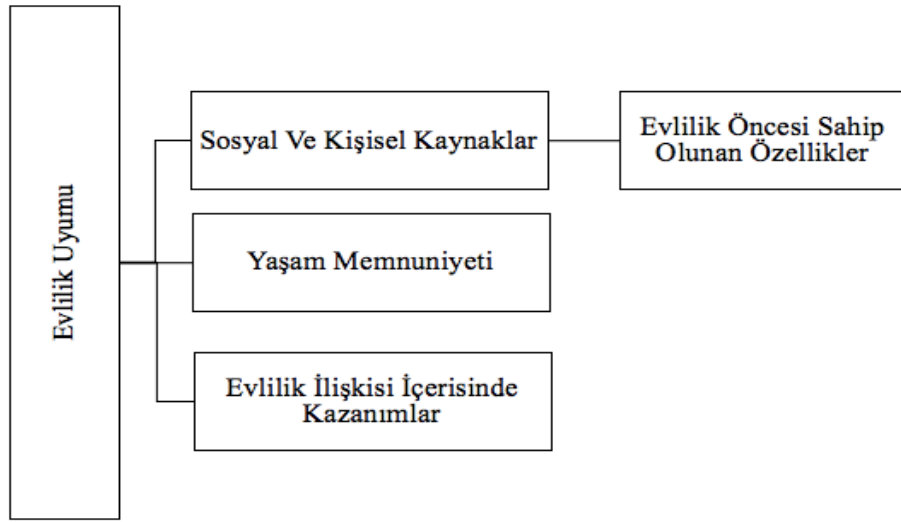
Çatışma: eşler arası çatışma ikili ve duygusal ilişkinin doğal bir getirisi (Sillars ve ark., 2004). Eşler arası anlaşmazlık, ilişki içerisindeki gergin ve düşmanca tavır olarak tanımlanmaktadır. Buehler (1998) çiftlerin ilişkilerinde bazı çatışma noktaları öngörülmektedir. Bunlar; din, sosyal yaşam, karşılıklı arkadaşlar ve ortak zevkler, kayınvalide, para, cinsiyet, çocuk ve ebeveynlik, kişilik ve gelişim sorunları, aile rolleri ve değerler şeklinde sıralanabilir. Evliliklerdeki sorunların çoğu üç kategoriye ayrılabilir. Çiftler, biricik büyüme kalıpları, aile ve kültürel arka planları, toplumsal cinsiyet kalıpları dolayısı ile çatışabilir (Janetius, 2019).

Evlilikte uyuma dair birden fazla kuramın (Sevginin Evrimi Kuramı, Miller ve Kişiler arası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı, Romantik Aşk Kuramı, Psikodinamik Model, Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı, Evlilikte Yükleme

Kuramı, Uyumlu Evlilik Modeli) olduğu görülmektedir (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Lewis ve Spainer (1979), tarafından yapılan kapsamlı çalışma ile evli bireylerin sosyodemografik değişkenlerinin ve evlilik öncesi değişkenlerinin, doğrudan ya da dolaylı etkisini inceleyen bir model olan “Uyumlu Evlilik Modeli” geliştirilmiştir. Bu modele göre; sosyal ve kişisel kaynaklar, yaşam şekli memnuniyeti ve evlilik ilişkisi içerisinde kazanımlar olmak üzere üç ana faktör evlilik kalitesini öngörmektedir.

Lewis ve Spainer’in ‘‘Uyumlu Evlilik Modelini’’ Şekil 1 de görülebilir.

Şekil 1: Lewis ve Spainer Uyumlu Evlilik Modeli

1. Sosyal ve kişisel kaynaklar:

Eşler ne kadar sosyal ve kişisel kaynaklara sahip olursa, evlilik uyumlarının da o kadar iyi olacağı düşünülmektedir. Eşlerin maddi ve maddi olmayan özellikleri evlilik uyumlarını arttırır. Örnekler arasında duygusal ve fiziksel sağlık, eğitim ve sosyal sınıf gibi sosyo ekonomik kaynaklar, kişilerarası iletişim becerileri ve olumlu benlik kavramları gibi kişisel kaynaklar ve evlenmeden önce sahip oldukları bilgiler arasında sayılabilir. Ayrıca ebeveynler, arkadaşlar ve diğer önemli kişilerle iyi ilişkilerin ve desteğin evlilik uyumuna katkıda bulunduğu bulunmuştur. Benzer ırksal, dini ve ya sosyo ekonomik geçmişe sahip eşlerin

evliliklerinde uyum düzeylerinin yüksek olduğu yönündeki bulgular bu genel öneri ile sentezlenmektedir.

2. Yaşam şekli memnuniyeti: Evlilik uyumunu öngörmede ikinci önemli faktör yaşam tarzından memnuniyettir. Aile geliri gibi maddi kaynakların her iki eşin evlilik uyumunu da olumlu etkilediği tespit edilmiştir. Her iki eşinde işlerinden memnuniyeti evlilik uyumlarını yordamaktadır. Ayrıca, kocanın eşinin çalışma durumundan memnuniyeti evlilik uyumunu da etkilemektedir. Evlilik uyumu da eşlerin evlilik doyumlarından, çiftin topluluk ile iletişiminden ve eşlerin fiziksel ve duygusal sağlığından etkilenmektedir. (Booth ve Johnson 1994).

3. Evlilik ilişkisi içerisinde kazanımlar: Eş etkileşiminden elde edilen ödüldür. Değişim teorisine dayanarak, Lewis ve Spanier geçmişte "eş etkileşimin ödülleri ne kadar büyük olursa, evlilik kalitesi de o kadar büyük" olan bulguları özetlemektedir (Lewis ve Spanier 1979, s. 282). Eş etkileşiminin ödülleri arasında değer birliği; eş tarafından olumlu değerlendirilme; algılanan eş benzerliği, eşin fiziksel, zihinsel ve cinsel çekiciliği gibi şeylere saygı göstermesi kavramları yer almaktadır. Eş etkileşimlerinden diğer ödüller arasında ise duygusal sevginin, sevginin ifadesi; eşler arasında saygı ve cesaretlendirme; sevgi ve cinsel doyum; eşitlikçi ilişkiler, rol paylaşımı gibi kavramlar yer almaktadır. Kendini ifade edebilme, uygun iletişim, anlayış ve empati ile ifade edilen etkili iletişimi olan evli çiftlerin, evlilik uyumları daha yüksektir (Erickson, 1993). Eşlerin rollerindeki ve ihtiyaçlarındaki tamamlayıcılık, kişilik özelliklerindeki benzerlik ve cinsel uyum, evlilik uyumunu etkilemektedir. Son olarak, eşler arasındaki sık etkileşim evlilik uyumunu olumlu etkilemektedir. Ayrıca eş çatışması ya da gerginliği, eş etkileşimlerinden gelen ilişki kazanımları listesine eklenmelidir.

2.3. Evlilik Uyumu ile Değişkenler Arasındaki İlişkiler

Evlilik uyumu üzerinde etkili olabilen faktörlerden birkaçının; kişisel özellikler, durumsal etmenler ve yaşam olayları olduğu düşünülmektedir. Karşılıklı sevginin gösterilmesi, eşlerinin birbirlerine bakım vermesi ve karşılıklı tatmin edilmesi gereken ihtiyaçların varlığının fark edilip yerine getirilmesi ile evlilik uyumunun artacağını düşünülmektedir (Halford ve ark., 2007).

Bunlar arasında, mutlu yaşamın temellerinden biri olan dini bağlılık evlilik uyumu üzerinde etkilidir. Demaris ve arkadaşları (2010) dindarlığın evlilik uyumunda en önemli faktör olduğu rapor edilmiştir ve burada sonuçlar çiftlerin ilişkilerinde dinin olumlu etkisinin yadsınamaz olduğunu göstermektedir (Yeganeh ve ark., 2013).

Birlikte yaşamaya başlandığında çiftler arasındaki en önemli aktarım değerler tutumlar davranışlar inanç sistemleridir. Ve dolayısı ile evlilik uyumunda da en büyük sorunlar bu noktalarda anlaşamamaktan gelir (Janetius, 2019).

Evlilik uyumunu etkileyen ve uyumun algılanış biçimini etkileyen başka değişkenler de vardır. Bunlardan bazıları; cinsiyet, eşler arası yaş farkı ve yahut benzerliği, evli kalma süresi, kök aile yaşam deneyimleri şeklinde sıralanabilir (Kendrick ve Drentea, 2016; Özden ve Çelen, 2014; Janetius, 2019).

Cinsiyete göre evlilik uyumu değişebilmektedir. Anneden algılanan özerklik desteklenmesinin kadınlarda evlilik uyumu arasında ilişki bulunmazken, erkeklerin evlilik uyum düzeyleri artmıştır. Kadınlarda ve erkeklerde babaları tarafından özerklikleri desteklendiğinden evlilik uyum düzeyleri artmaktadır (Özden ve Çelen, 2014). Karaburç (2017) çalışmasında eş seçimi, ekonomik problemler, eşler arası iletişim, eşler arası dayanışma, cinsellik ve kültürel farklar ile evlilik uyumu arasında ilişki bulmuştur. Malkoç (2001) eşler arası yapıcı ve yıkıcı iletişim şekillerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını saptamıştır.

Yakın yaştaki eşler, büyük yaş farklılıkları olanlara göre daha iyi evlilik uyumuna sahip olma eğilimindedir (Kendrick ve Drentea, 2016). Evlilik uyumunun yaş ile ilişkisi anlamlı bulunmuştur (Demiray, 2006; Taşköprü, 2013; Şentürk, 2013). Güngör Houser (2009), evlenme şeklinin ile evlilik doyumu arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Hem erkek hem de kadınların deneyime açıklık ve dışadönüklük seviyesi arttıkça evlilik uyumları da artmaktadır (Özden ve Çelen, 2014).

Kadınların ebeveynlerinin arasındaki ilişkilerini ve ebeveynleriyle kendisi arasındaki ilişkileri üzerine değerlendirmeleri, romantik bir ilişki içindeki memnuniyet düzeyleri ile ilişkilidir (Plopa ve ark., 2016).

Türkiye’ de yapılan çalışmaya göre çiftlerin 1-5 yıl arasındaki evlilik uyumu önemli ölçüde yüksek bulunmuştur. 6-10 yıldır evli olan çiftlerin evlilik uyum düzeyi oldukça düşüktür (Özden ve Çelen, 2014). Wilcoxon ve Hovestadt (1985) çalışmasında farklı ailelerde yetişmiş çiftlerin evlilik uyumunun evliliğin ilk yıllarında negatif etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

İletişim temellerinden olan; duygu ve düşüncelerin karşılıklı aktarılması (Demir, 2016), iletişim eksikliği (Fidanoğlu, 2007), farklı değer algıları (Şener ve Terzioğlu, 2002), evlilik uyumunda önem arz etmektedir. İlişkide uyum, dinamizmin ve ilişkisel bütünlüğün varlığı ile ifade edilmektedir (Bilen, 2009).

Uyum düzeylerine etki sağladığı düşünülen değişkenlerden bir diğeri de kişinin kök aile iletişim şeklidir. Sosyal bir hayvan olarak insan sadece fiziksel taleplere uyum sağlamakla kalmaz, aynı zamanda toplumdaki sosyal baskıya da uyum sağlar (Makvana, 2014). Benzer bir şekilde, sosyal öğrenme teorisi çocukların ebeveyn etkileşimini gözlemleyerek ilişkilerde nasıl davranacaklarını öğrenmelerini önermektedir (Fincham, 1998). Janetius (2019)’ a göre sorunlu bir aile geçmişi olan eşler, çocukluk sorunlarının çoğunu evliliklerine aktarma eğilimindedir.

Evli Çiftlerin her birinin kök ailesinden getirdiği iletişim deneyimleri ile bireyin mevcut çatışma çözme stiliyle arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Dennison ve ark., 2014). Muraru (2012) ’ a göre kök ailesini bireylerin romantik bağlanma kalıpları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Hacı (2011) aile içi iletişim kalıpları ve çatışma eylem stillerinin evlilik uyumunu açıklayıcılığa yönelik yaptığı araştırmada, iletişim kalıplarının ve çatışma eylem stillerinden itaat ve olumsuz eylem stillerinin anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşmıştır.

Eşler arası çatışmanın da kök aile deneyimleri ile ilişkilidir. (Muraru, 2012) Ebeveynlerin evlilik çatışması, genç yetişkinlerin eşleriyle olan ve düşük ilişki kalitesiyle bağlantılı olan davranışlarıyla ilişkilidir (Cui ve Fincham, 2010). Çeşitli tanımlara ve kodlama şemalarına dayanan kapsamlı ampirik araştırmalar, aile ilişkilerinin olumsuz davranış alışverişi (örn. Savunmacı olma, olumsuz geri

bildirim ifadeleri, şikayetlenmeler) ile karakterize edildiğinde evlilik doyumunu olumsuz etkilediği ifade edilmektedir (Caughlin ve Scott, 2010).

Eşler mutlulukla ilgili farklı inançlarla evlilik ilişkisine girerler ve mutluluk beklentilerinde de farklılık gösterirler. (Rogers, 1972), Eşler arası empati, evlilik uyumuna önemli bir olumlu katkıda bulunmuştur. Eşlerin birbirlerinin bakış açısını algılaması, evlilik uyumunu öngörmektedir (Long ve Andrews, 1990). Karşılıklı iletişim ve paylaşım evlilikteki uyumun en temel noktasıdır. Eşlerin arasındaki ilişkide ki uyumsuzluk algısı ve ikili iletişim davranışlarına ilişkin algıları, eşlerin evlilik uyumunu düşürmektedir (Gordon ve ark., 1999).

Alanyazın incelendiğinde, uyum, iletişim ve cinsiyetin etkisi de ortaya çıkmıştır. Çoğu kadın için iletişimin evlilik uyumu ile yüksek oranda ilişkili olduğunu göstermektedir (Gordon ve ark., 1999).

Karşılıklı bilgi aktarımı olan iletişim süreci, anlamlandırma ve sürdürmeye yönelik etmenleri içinde barındırır (Baran, 2013). Aile içinde iletişim bireyler arası iletişimin kurulması ve devam ettirilmesi yönüyle önemlidir (Kaypakoğlu, 2010). İletişim, karşılıklı etkileşim sürecidir (Wilson, 1979).

Alanyazın incelendiğinde evlilik uyumunun iletişim stilleri ile ilişkili olduğu sonucuna rastlanmaktadır (Burlseon ve Denton, 1997; Gordon ve ark., 1999; Acat, 2012; Yılmaz, 2015).

Feeney (1994), 361 çift ile yaptığı çalışmada bağlanma, iletişim şekli ve ilişki doyumunu incelemiş, yapıcı iletişim şekli ve ilişki doyumunu arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Gordon ve arkadaşları (1999), 387 çift ile yaptığı araştırmada aynı şehirde yaşayan, benzer kültür özellikleri olan ve iletişim odaklı olan bireylerin, çift uyumlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Malkoç (2001) çalışmasında ise yıkıcı iletişim şekli kullanan bireylerin çift uyumlarının düşük olduğunu saptamıştır. Stanley ve arkadaşları (2006), olumsuz etkileşimin çift uyumu ile negatif yönlü ilişkisini saptamıştır.

Özgüven (2014), çalışmasında evlilik uyumu ile eşler arası çatışma, eş ailesi ile çatışma, gelir idaresinde çatışma, cinsel tatminin sağlanamaması, inanç sistemlerinde uyuşmama, boş zaman aktivitelerinde uyuşmama, çocuklara dair problemlerin varlığı, aile içi roller de ortaya çıkan çatışmalar, doyurulmamış duygusal gereksinimler, madde kullanımı gibi faktörlerle çalışmış, ve tüm bu

faktörlerin evlilik uyumunu etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Sparakowski ve Hughston (1978), yaptığı çalışmada eş benzerliği algısının evlilik uyumunu etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Kocadere (1995), çalışmasında eşler arası hakimiyet, problem çözme stilleri, ev işlerinin paylaşımı, bütçe, eş benzerliği, boş zaman değerlendirme şekli, çocuklar, iletişim, sözlü ve fiziksel şiddet gibi kavramlar ile evlilik uyumunu etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Yekenkunrul (2011) ise yaptığı çalışmada cinselliğin evlilik uyumunu etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Demiray (2006) tarafından yapılan çalışmada yaş, evlilik süresi, gelir düzeyleri, eğitim düzeyleri, aile ziyareti gibi kavramlar evlilik uyumunu etkilemektedir.

2.4. Aile iletişim Kalıpları

TDK sözlüğüne göre iletişim; “Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması” durumudur. Bireylerse iletişim ifade yöntemini ailelerinde edinir. Aile içi yaşam deneyimleri sahip olunan çevre ile kurulan iletişimin ifade şekli ve bu çevre ile karşılıklı etkileşimi yönlendirmektedir (Erdoğan, Anık 2018). Aile, ilişkiler örgüsünün ve yaşanan topluma dair edinilecek bilgilerin en temel kaynağıdır (Haslett ve Alexander, 1988; Haslett ve Samter, 1997; Koerner ve Fitzpatrick, 2002a ve 2002b).

Aileye yeni katılan her birey, ailenin iletişim örüntülerine göre hareket eder ve bu örüntüyü benimserler (Fitzpatrick ve Ritchie, 1994).

Davranış öğrenme ile gerçekleşmektedir (Çelik, 2006). Bilişsel Davranışçı ve Davranışçı yaklaşımlar, bireyin iletişim modelini değiştirmek için kalıplaşmış davranış örüntülerine ve bireylerin duygu, düşüncelerine odaklanmaktadır. Kök aile iletişimi ve aile içi rol edinimleri önem arz etmektedir (Nazlı, 2009). Bireyin içine doğduğu ailenin iletişim şekilleri sonraki yakın ilişkilerin dinamiğini belirlemektedir (Tutarel Kışlak).

Aile iletişimi örüntüleri, aile hayatının merkezidir. Aile ilişkilerinin doğasını, devam eden değiş tokuş örüntüleri oluşturmaktadır (Rogers & Escudero 2004). Bu örüntüler istemsiz ve uzun ömürlüdür (Vangelisti 1993). Aile içi iletişim örüntüleri çocukların iletişim kavrayışını ve çatışma davranışını etkilemektedir

(Koerner ve Fitzpatrick 2002). İşlevsiz iletişim, ailedeki tüm ilişkileri bir dereceye kadar etkiler (Matteson, 1973).

Lewin bireyin ve çevresinin birbirine bağlı olduğunu belirtmiştir (Stacey, 2000; Ancona, 1992). Lewin'e göre bu bağ davranış ve gelişiminin etkileşim ağıdır (Spink, 2008).

Lewin ortaya koyduğu bu etkileşim ağına ‘Alan Kuramı’ adını vermiştir. Lewin kuramına göre kişi var olduğu çevreden ayrı düşünülemez. Çünkü ortaya çıkan her tutum, davranış ve etkileşim bireyin var olduğu çevrenin bir fonksiyonudur. Bireyin tutum, yönelim, tercih ve davranışlarının oluşturduğu benlik kurgusuna, içinde bulunduğu kültürel yapının katkısı önem arz etmektedir (Kodan Çetinkaya, 2018).

Aile İletişimi üzerine yapılan çalışmalar 1970' li yıllara kadar kanal ve mesajlara yönelik, kitlesel iletişim üzerine yapılmıştır. Sonraki yıllarda yapılan çalışmaların yönü iletişimin tıpkı evlilik çalışmalarında olduğu gibi niceliksel den niteliksel araştırmalara dönmüş asıl incelenen konu bilişsel süreçler üzerine yoğunlaşmıştır (Reeves ve ark., 1982).

Çocuklar tarafından alınan mesajların işlenim ve yorumlama süreçlerinin Mcleod ve Chaffee tarafından incelenmeye başlaması ile, topluma dair algılama ve kavramsallaştırmada, iletişim ortamının özellikleri önem kazanmıştır (Akt. Tims ve Masland, 1985).

Araştırmalar aile yapılarını kavrayabilmek ve yorumlayabilmek adına derinleştirilmiştir. McLeod ve Chaffee, (1972) tarafından aile iletişim stillerini açıklamak için kavramsal yönelim ve sosyo-yönelim adı altında ikili bir boyutlandırmaya gidilmiştir (Akt. Ritchie, 1991). Aile üyelerinin mevcut durumda nesneye dair tutum ve yorumlarını belirlerken izledikleri yolu karşılayan boyut kavram yönelim boyutudur. Bir diğer boyut ise Nesnenin tanımlanmasından ziyade ailenin iletişimindeki uzlaşımını temel alan sosyal-yönelim boyutudur. Bu boyutları kullanılarak aile tipi belirlenmişlerdir. Ritchie (1991) yılında yaptığı çalışma ile tekrardan düzenlenen boyutlar kavram yönelim boyutu yerini diyalog yönelimine, sosyo-yönelim boyutu uyum yönelim boyutuna bırakmıştır.

McLeod ve Chaffee' nin Aile içi iletişim Kalıpları Aile Tipleri Şekil 2 de görülebilir.

Şekil 2: McLeod ve Chaffee' nin Aile içi iletişim Kalıpları Aile Tipleri

Uyum yönelimi, ailenin çocuğunu ikna etmeye yönelik iletişimde kullandığı yöntemi kapsarken, diyalog yönelimi ailenin çocuklarını iletişime teşvik etme ölçülerini kapsamaktadır.

Diyalog yöneliminin yüksek olduğu ailede, iletişim ve etkileşimi sınırsızken, düşük olduğu ailede etkileşim ve iletişim kısıtlıdır. Diyalog yöneliminin yüksek olduğu aile iletişim modellerinde yetişen bireylerin grup içi ve kişilerarası iletişimde daha başarılı olduğu bulunmuştur (Erdoğan, 2018).

Uyum yöneliminin yüksek olan aileler geleneksel ve otoriter yapıyı vurgularken, düşüklüğü daha az bağlı ve hiyerarşik yapının olmadığı aile düzenini vurgulamaktadır (Fitzpatrick ve Ritchie, 1994). Aileye uyumlanmak aile yapısının sahip olduğu inanç sistemi, tutumları ve değerleri var olan yapıyı benimsemeyi gerektirir (Fitzpatrick ve Ritchie, 1994).

Kuşaklararası iletişim aktarımı, geleneksellik düzeyleri ve iletişim kurma becerilerindeki çeşitlilik gibi aile yapı aktarımını barındırabilir (Fitzpatrick ve Ritchie, 1994). Sağlıklı boyutlar içeren aile iletişim kalıplarını bir şekilde mevcut

ilişkilerine aktaran bireylerin sosyalleşmelerinin daha iyi olduğu gözlenmektedir (Huang, 1999).

Alanyazın incelendiğinde, iletişimin evlilik uyumu ile yüksek oranda ilişkili olduğunu gözlenmektedir (Gordon ve ark., 1999). Evli yetişkinlerin köken aileleri hakkında sahip oldukları yapılar ile romantik bağlanma kalıpları ve evlilik ilişkilerine uyum sağlama becerileri ile arasında anlamlı bir ilişki vardır (Muraru ve Turliuc, 2013).

Mevcut bulgular, ergenlik döneminde aile içi iletişim kalıplarının, yetişkinlik döneminde bireylerin evlilik etkileşimi modellerini etkilediği yönündedir (Whitton ve ark., 2008). Aile içinde birbirine karşı olumsuz ifadeler, yalnızca çiflerin birlikteliğine değil, çocukların gelecekteki romantik ilişkilerinde yapıcı iletişim kurma yeteneklerini olumsuz etkilemektedir (Whitton ve ark., 2008).

Aile içi paylaşımların artması; birlikte zaman geçirme, duygu ve düşüncelerin paylaşılması, iletişimin kalitesini artırmaktadır. (Nazlı, 2009).

İletişim aktarımı ile uyum arasındaki ilişkinin, cinsiyetlere göre değişip değişmeyeceği araştırılmıştır. Her iki cinsiyet için kök aile deneyimleri uyumu etkilemekle birlikte erkeklerin yalnızca kendi evliliğe uyum süreci etkilenirken kadınların hem kendi hem eşlerinin uyum süreci etkilenmektedir (Sabatelli ve ark., 2003). Çatışmaların çok olduğu kök ailede yetişen erkeklerin, kadınlara oranla evlilik doyumları düşük olma riski yüksektir (Whitton ve ark.,2008). Kadınların kök aile değişkenleri, eşlerinin evlilik uyumu değişkenleriyle anlamlı bir şekilde ilişkiliyken, erkeklerin kök aile değişkenleri, eşlerinin evlilik uyumu değişkenleriyle ilişkili değildi (Sabatelli ve Bartle-Haring, 2003).

Bu alandaki neredeyse tüm araştırmacılar, benlik ve kişinin kendi yaşantılarının anıları arasında önemli ve güçlü bir ilişki olduğunu düşünmektedir (Conway ve ark., 2000). Robinson (1986) geçmiş yaşamsal deneyimlerin ve onların anılarının kendiliğin yönlerini sürdürmek veya değiştirmek için kullanılacak kendiliğin bir "kaynağı" olduğunu öne sürmüştür (Conway ve ark., 2000). Araştırmalar neticesinde, geçmiş yaşamsal deneyimlerin anıları kişilik özellikleri, özellik

bilgileri, yetişkinlere bağıllık kalıpları, hedef değışikliği ve duygularla yakından ilişkili olduğu bulunmuştur (Conway ve ark., 2000).

Yetiştiği ilişki örüntüsünden farklılaşmayı başarmış kişilerin daha mutlu ve daha uyumlanmış oldukları gözlemlenmiştir. Ayrıca, ebeveynleri ile ilişkileri ve ebeveynlerin kendi arasındaki ilişkinin daha farklı olduğunu ayırdına varabilen bireylerin evliliklerinde daha mutlu oldukları ve daha iyi uyumlandıkları tespit edilmiştir (Sabatelli ve ark., 2003).

2.5. Benlik

Benlik teorisi, insanlığın gelişimini anlama girişimleriyle ön plana çıkmıştır. William James, benlik kavramını 1890 yılında kullanan ilk isimdir. Benlik kavramı, bireyin kendine yönelik atfettiği niteliklerin düzenlenme biçimidir (Kinch, 1963).

Benlik bireyin tutum, davranışlarını etkiler. Bireyin kendini, dünyayı algılayış biçimlerine ve bireylerin değerlerine yön vermektedir (Markus ve Kitayama, 2003; Triandis, 1989).

Jung (1957)' a göre ise psişik bütünlük olarak benlik, hayali bir merkez etrafında psişik yaşamı düzenleyen örgütlenme sürecidir.

Rogers (1959) benlik kavramının üç farklı bileşeni olduğuna inanmaktadır. Kendinize bakışınız (kişisel imaj), kendinize ne kadar değer verdiğiniz (benlik saygısı veya benlik değeri), gerçekten olmasını istediğiniz şey (ideal-benlik).

Ruh kavramsal olarak zihinden radikal olarak farklıdır. Ruh, bizi, içinde bulunduğumuz anlamlı ilişkiler dünyası olarak kuşatır. Benlik, ruhun bütünlüğü olarak, dünyadaki varlığımızın toplam yapısı olarak yer alır (Brooke 1991).

Benlik kavramına farklı açıklamalar getirilmiş katmanlara ayrılmıştır (James,1890; Rogers, 1959; Kağıtçıbaşı, 1996). Bunun nedeni olarak da toplumsal egemen değerlerin (bireycilik/individualism ya da toplulukçuluk/collectivism gibi kavramlarının benlik kurguları üzerinde önemli etkiye sahip olmasıdır (İmamoğlu, 1998; Triandis, 2001; Kağıtçıbaşı, 2002; Kitayama ve Cohen, 2007;).

Bu çalışma bazında asıl incelediğimiz kavram benliğin sosyal ilişkilerle ilgili olan bölümüdür. Çünkü birey, ebeveynler, arkadaşlar, romantik ilişkiler gibi tüm yakın

ilişkilerde ilişki ortağıyla sağlıklı bir süreç oluşturmaya çalışmaktadır. Bu süreç bağımlı ve bağımsızlık arasında bir denge kurmayı içerir (Hodges ve ark. 1999).

Buradan hareketle ilişki ortaklığı içinde benliğin aldığı şeklin inceleneceği model kağıtçıbaşının özerk- ilişkisel benlik modelidir. Kağıtçıbaşı özerk ilişkisel benlik kavramını bireyci toplulukçu kavramının yerine tercih etme nedenini şu cümleleri ile açıklamıştır; “Bu kavramsal boyutu, daha fazla gündemde olan bireycilik-toplulukçuluk (kolektivizm) boyutuna tercih ediyorum, çünkü benliğin ayrışıklığı-ilişkiselliği, temelde psikolojik bir boyut, oysa bireycilik-toplulukçuluk değil.”

Kağıtçıbaşına göre benlik; son 25 yıl da batı kökenli söylemlere göre; benlik için bireyci ya da toplulukçu gibi iki uç noktada ayırım yapılmalıdır. Bu söylem batı toplumları için geçerli olsa da toplulukçu ya da kolektivist diyebileceğimiz toplumlar için bu iki uç yeterince açıklayıcı olmamaktadır. Kağıtçıbaşı benliğin bağımsızlık-karşılıklı bağımlılık şeklinde 2 boyut ile açıklanamayacağına dair eleştiri getiren tek isim de değildir (Bresnahan ve ark., 2005; Hardie ve ark., 2005; Schott ve Bellin, 2001; Uleman ve ark., 2000).

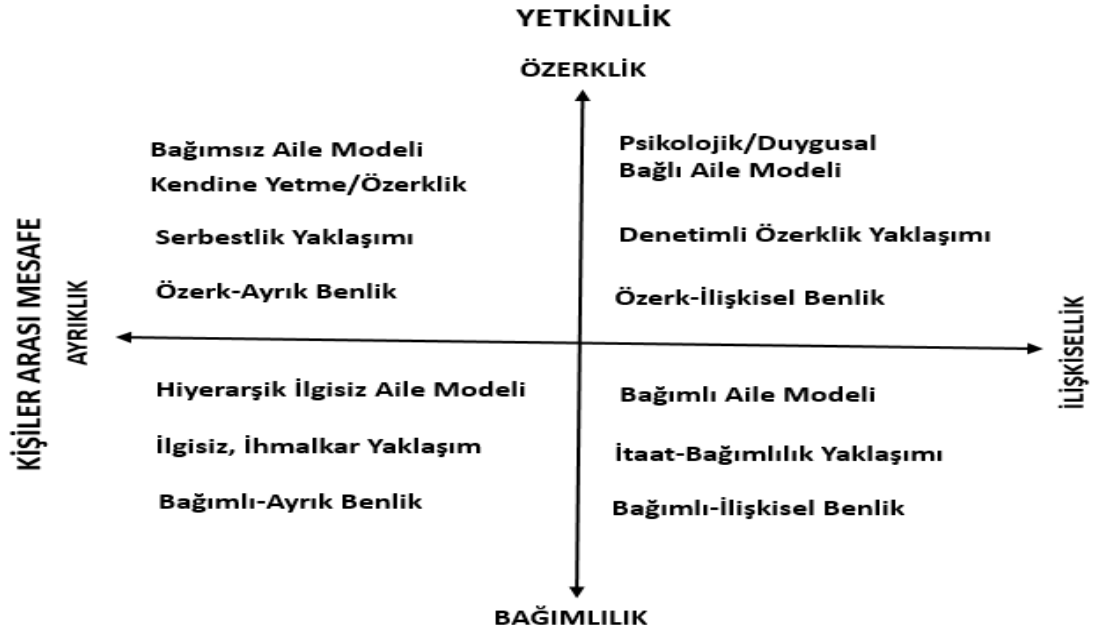
Özellikle Türkiye açısından bakıldığında kültürel olarak toplulukçu bir yapıya sahip olmasına rağmen orta düzey ailelerin çocuklarını özerk olmaya teşvik etmesi akla bazı soruları getirmektedir. Bireysel özerklik gelişiminin bağlanma ve kişilerarası ilişkinin gelişimi ile iç içe geçmiştir. Özerk ya da ilişkisel olmak kendilik gelişiminin kritik yönlerini temsil etmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında kültür, aile içi öğrenmeyi, aile içi öğrenme de benliği etkilemektedir. Kağıtçıbaşı modeli oluştururken bakılması gereken detayın aslında ilişkisellik ve ayrışıklık olduğunu belirtmiştir.

Gelişimsel bakış açısını esas alarak 3 aile etkileşim biçimi öne sürmektedir. Bu biçimleri hem duygusal hem ekonomik bağımlılık ya da bağımsızlıklar üzerinden oluşturmuştur. İlki kuşaklar arası karşılıklı bağımlılık söz konusu olan geleneksel aile modeli ikincisi, kuşaklar arası bağımsızlık etkileşim biçimidir. Üçüncüsü önceki iki modelin diyalektik bileşkesinden oluşan kuşaklar arası ekonomik olarak bağımsız fakat psikolojik karşılıklı bağımlı aile modelidir (Kağıtçıbaşı, 1996). Bu üç farklı aile modeli benlik tipinin gelişmesi için yol açıcudur (Kağıtçıbaşı, 1996, 2005).

Kağıtçıbaşı ailenin birey ve kültür arasındaki gördüğü köprü görevinin önemini vurgulamıştır. Bireyi anlamak için öncelikle aileyi anlamak gerektiğini öne sürmüştür. Bu sebeple benlik modelini aile modeli aile modelini de kültür şekillendirmektedir. Ve yaptığı çalışmalarla Kağıtçıbaşı' na göre özerklik ve ilişkisellik, insanın en temel gereksinimi olarak görülür ve görünüşte çelişkili olsada, uyumlu olması beklenmektedir. İki boyutun dört katlı bir kombinasyonunu içeren, farklı benlik türlerine ve içinde geliştikleri toplumsal ve ailesel bağlamlara yol açan 4 boyutlu benlik modeli ortaya konmuştur.

Modelin daha net anlaşılabilmesi adına bazı kavramların karşıtlık durumlarına açıklık getirilmesi gerekebilir. Özerklik ve ilişki kavramları birbirinin zıttı iki kavram değildir. Aralarında boyut farkı vardır. Her ikisi de bir bireyde var olması gereken bütüncü kavramlardır. Özerkliğin zıttı bağımlılıktır. İlişkiselliğin tersi ise Ayrıklık ya da kişiler arası mesafedir. Modelde belirtildiği gibi bu boyutların farklı aile dinamikleri ile ortaya çıktığını görürüz buda benlik tiplerini meydana getirmektedir (Kağıtçıbaşı, 1996; 2005; 2007; 2011; 2013).

Kağıtçıbaşı'nın benlik tipleri Şekil 3 de görülebilir.

Şekil 3: Kağıtçıbaşı' nın benlik tipleri

1. İlişkisel benlik; özerkliğin düşük, ilişkiselliğin yüksek olduğu benlik tipidir. Çocuk bağımsızlığı değildir. Ailenin devamlılığı için, genç yaşından itibaren maddi kaynak olabilir. Ebeveynlerinin yaşlılıklarında da onların maddi güvencesidir. Bağımsızlık bir tehdit olarak algılanabilir. Bu model için çocuk yetiştirmedeki en önemli unsurlardan birisi itaat bir diğer unsur ise ebeveyne minnettir. Kentleşme ve eğitim yaygınlaşmadan önceki Türkiye için bu model bilinen en yaygın modeldir. Karşılıklı bağımlı ilişkiler toplulukçu kültür için işlevsel olmala birlikte özerkliği, bireysel gelişimi ve bağımsız düşünebilmeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Sağlıksız olduğu düşünülen bu ilişki modelini sürdüren bireyler, profesyonel iş hayatı, karmaşık kent yaşamı ve akademik ilerlemedeki zorluklara uyum sağlamada güçlük yaşayacaktır (Kağıtçıbaşı, 1996; 2010).

2. Özerk-ayrışık benlik; özerkliğin yüksek, ilişkiselliğin düşük olduğu benlik tipidir. Yani ilk tipin tersidir. Bağımsızlık en önemli unsurdur. Ancak bireyin ilişkisellik gereksinimi karşılanmamaktadır. Özerklik ve kendine yeterlilik kavramları özümsemiştir. Yüksek refah düzeyi ayrışma ve bireyselleşmeyi ön plana çıkarırken karşılıklı bağımlılık önemini yitirmektedir. Batının orta sınıf aile yapısını nitelemede uygun bir modeldir (Kağıtçıbaşı, 1996; 2010).

3. Özerk-ilişkisel benlik; Özerklik ve ilişkisellik puanlarının her ikisinin de yüksek olduğu benlik yapılanmasıdır. Maddi olarak bağımsız fakat ilişkisellik içerir. Psikolojik ve duygusal olarak karşılıklı bağıntılılık barındırmaktadır. Maddi yükümlülükler ve bağımlılıklar azaldığında çocuk eğitiminde öncelenen unsur ilk tipteki itaat yerine özerklik kavramı olmaktadır. Bağımlılık değil karşılıklı bağıllık değerli bulunmaktadır. Maddi olarak katkı sağlanması beklenmeyen ve geleceğin maddi güvencesi gözüyle bakılmayan çocuğun özerkliği tehdit niteliği taşımamaktadır. Hem özerk hem karşılıklı duygusal bağıntılılığın olduğu sistemde hedef ayrışmak değil bağıllığın devam ettirilmesidir (Kağıtçıbaşı, 1996). Kişinin özerklik ve ilişkisellik gereksinimleri bu modelle karşılanabilmektedir (Kağıtçıbaşı, 2010).

4. Bağımlı-ayrışık benlik; ebeveyn ihmali ya da ilgisizliğini yansıtan benliktir. Son benlik tipidir. Çocuk yetiştirmede izlenen yöntem cezalandırıcı olan ve sevgi içermeyen bir yaklaşım içermektedir. Bu yapı hiyerarşik ve ilgisiz

bir ailedir. Bu yapı içerisinde ayrışık ve dışa bağımlı bir benlik tipi oluşturabilir. Bu model kavramsal olarak belirginleştirilememiştir. Bu başlık üzere ampirik ve kavramsallaştırma çalışmalarının yürütülmesine ihtiyaç vardır (Kağıtçıbaşı, 1996). Bu tip altındaki kişilerin özerk ve ilişkisel gereksinimleri karşılanamadığı için psikopatolojik olabilirler (Kağıtçıbaşı, 2010).

Ebeveyn-çocuk ilişkileri üzerine yapılan çalışmalar, kontrol, özerklik ve ilişkiselliğe daha fazla ışık tutmuş ve aile psikolojik bağımlılık modeline destek sağlamıştır. (Kağıtçıbaşı, 2015)

Özerklik ve ilişki, temel insani ihtiyaçlar olmakla birlikte bir arada bulunabilsede, öyle görünmektedir ki, bireyci toplumlar, eşitlikle ilgili temel ihtiyacı göz ardı etme, hatta bastırma pahasına özerklik ihtiyacını kabul etmiş ve beslemişlerdir; kolektivist toplumlar bunun tersini yapmışlardır. Hem özerkliğin hem de ilişkinin önemini kabul etmek, sağlıklı bir gelişim modeli olarak özerklikle ilişkisel benliğe işaret edecektir (Kağıtçıbaşı, 2015).

Özerk-ilişkili benlik yapısı sağlıklıdır. İlişkisellik bireyin bağ kurabilmesi ve ilişkiyi devam ettirmesi için önem arz etmektedir. Bireysel karar almayı gerektiren toplumlarda özerklik işlevseldir (Kağıtçıbaşı, 2005). Bunun sebebi kişinin hem ilişkiselliğinin hemde özerkliğinin temel gereksinimlerinin olmasıdır. Sağlıklı benliğin oluşabilmesi için sağlıklı ve destekleyici bir ortam gerekir (Kağıtçıbaşı, 2005; 2007; 2011; 2013).

Bowen (1966) kendiliğın farklılaşmasını, “bir kişinin duygusal olarak olgunlaşmaya başladığı ve kök ailesinden ayrıldığı ve aynı zamanda kişiliğinin düşünme ve duygu yönlerini ayıran süreç” olarak tanımlamaktadır. Yapılan araştırmalar, benliğin evlilik sürecinin kalitesi ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde düşük düzeyde benlik farklılaşması olan eşlerin büyük olasılıkla kronik, çözülemez ilişki problemleri olacaktır (Kalkan ve Aydoğan, 2018).

Kendini farklılaştıran düşük insanların evliliklerinde uyumsuz olma olasılıkları, benliğin farklılaşması konusunda daha yüksek olan insanlara göre daha olasıdır (Cole ve ark., 1980).

Bowen’in farklılaşma kavramında, önemli ilişkilerde kendi kendini yönetebilme yeteneği, doğrudan kökeni ailesinde yaşanan duygusal atmosfer ile bağlantılıdır (Kerr ve Bowen, 1988). Yetiştığı ilişki örüntüsünden farklılaşmayı başarmış

kişilerin daha mutlu ve daha uyumlanmış oldukları gözlemlenmiştir. Ayrıca, ebeveynleri ile ilişkileri ve ebeveynlerin kendi arasındaki ilişkinin daha farklı olduğunu ayırdına varabilen bireylerin evliliklerinde daha mutlu oldukları ve daha iyi uyumlandıkları tespit edilmiştir (Sabatelli ve ark., 2003).

Polat ve İlhan (2018) tarafından 362 evli birey ile yapılan çalışmada, benlik farklılaşma düzeylerinin; çift uyumu, depresyon düzeyini, kaygı düzeyini ve stres düzeyini anlamlı düzeyde açıkladığı bulgusu elde edilmiştir. Evlenme biçimlerinin benlik farklılaşma düzeylerine göre farklılık gösterdiğini, flört ederek evlenen bireylerin, görücü usulü evlenen bireylere göre farklılaşma puanlarının yüksek olduğunu tespit etmiştir. Cinsiyete göre benlik farklılaşmasının farklılık gösterdiğini erkeklerin farklılaşma puanlarının kadınlardan yüksek olduğunu saptamıştır.

Özdemir, 2010 ergen ile yaptığı çalışmasında benlik kurgusunun alt başlıklarından özerk ilişki benlik ve ilişki benliğin ebeveyn tutumlarına göre farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşmıştır. Fakat özerk benlik puanı ile aralarında ilişkiye rastlamamıştır. İlişki benlik puanları, ebeveyn tutumları otoriter olan ergenlerin serbesiyetçi olan ebeveyn tutumuna göre yüksek olduğu saptamıştır. Ebeveyn tutumu otoriter biçim ve içinde özerklik, kontrol barındıran biçim olan açıklayıcı otoriter olan kişilerin özerk ilişki benlik puanlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kağıtçıbaşı (2000) içinde özerklik, kontrol barındıran biçim olan açıklayıcı otoriter tutumun özerk-ilişki benlik tipinin oluşmasını destekleyeceğini belirtmiştir.

Türk toplum yapısında ebeveyn tarafından otoriter tutum sergilenmesi ilgi göstergesi olarak algılanmaktadır. Bu sebeple otoriter tutum ile özerk ilişki benlik bağlantılı olacağı belirtilmiştir. (Kağıtçıbaşı 1970, Sümer ve Güngör 1999, Özdemir, 2010)

Özdemir (2012), tarafından 352 öğrenci ile yapılan çalışmada, benlik kurgusu ile yaşanan yer, cinsiyet açısından fark olup olmadığını incelemiştir. Ergenlerin bağımlı-ilişki benliğin kırsal ya da kentte yaşamak açısından bir farklılık göstermediğini saptamıştır. Özerk ayrık ve özerk ilişki benlik puanlarının kent yaşamı sürdüren ergenlerde yüksek olduğu bulgusunu saptamıştır. Cinsiyet açısından

özerk-ayrık benlik puanlarında farklılık saptanamazken. Bağımlı ilişkisel ve özerk ilişkisel puanları kızlarda daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Bowlby (1969) bağlanmanın, kişinin kendilik algısı ve diğerleri algısının sonraki kurulacak yakın ilişki de rehberlik ettiğini belirtmektedir.

Gündoğan (2015), 100 çift ile yaptığı çalışmasında Bağlanma biçimi ile evlilik uyum puanları arasında ilişki olduğunu tespit etmiştir. Güvenli bağlanan bireylerin sosyal işlevsellik, evlilik uyumu, evlilik doyumu, bağlılık, kendini duygusal anlamda ifade edebilme puanlarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Güvenli bağlanan bireylerde Fiziksel, cinsel şiddetin daha az olduğunu tespit etmiştir. Çift uyumu yüksek olan bireylerin şiddet oranlarının düşük olduğunu tespit etmiştir.

Bireyin gelişim aşamalarında destekleyici aile ilişkisi ile özerklik gelişiminin sağlanabileceği belirtilmektedir. (Grotevant ve Cooper, 1985).

Berkem (1999) çalışmasında aile içi iletişim, benlik kavramı puanları arasında anlamlı ve olumlu ilişki saptanmıştır.

Kişinin bir birey olarak; kendilik kabulü, kendilik değeri ve kendine güvenmesi hali olumlu benlik saygısı olarak tanımlanmıştır (Salmivalli ve ark., 1999).

Erözgen, 2007 tarafından 380 kişi ile cinsiyet, yaş ile iletişim becerileri arasında ilişki saptamazken kişilerarası ilişki kurma stili, bağlanma stili ve benlik saygısı ile aralarında anlamlı bir ilişki saptamıştır.

Bugay ve Korkut Owen (2016) araştırmasında 738 öğrenci ile çalışmış, dışadönük olmanın, benlik saygısının ve cinsiyetin iletişim becerileri ile aralarında anlamlı bir ilişki saptamıştır.

Razı ve arkadaşları (2009) araştırmasında 15–24 yaş grubu arasında 79 öğrenci ile çalışmıştır. Yaş ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki saptamıştır. Kararlara katılım ile benlik saygısı arasında anlamlı ilişki saptamıştır. Ailede alınan kararlara katılımına olanak tanıyan bireylerin benlik saygıları katılmayanlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çeçen (2008) tarafından 393 üniversite öğrenci ile yapılan çalışmada, yaşam memnuniyeti ile bireysel uyum duygusu arasında pozitif bir ilişki saptamıştır. Yaşam memnuniyeti ile aileye uyum duygusu arasında anlamlı bir ilişki

saptamıştır. Yaşam memnuniyeti ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki saptamıştır.

Gürsoy (2005) çalışmasında, yetimhane de yaşayan ve yaşamayan ergen kız çocuklarının benlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Yetimhane de yaşayan ergen kız çocuklarının benlik düzeyleri daha düşük olduğu bulgusunu elde etmiştir.

Turan, (2010) tarafından 970 üniversite öğrencisi ile yapılan araştırmada, benlik saygısı ilişki içerisinde ki bilişsel çarpıtmalar arasında negatif bir ilişki saptamıştır. Benlik saygısı puanları düştükçe bilişsel çarpıtmaların düzeyinin arttığı bulgusuna rastlamıştır. Bununla birlikte cinsiyet, yaş ve romantik ilişki içinde olmak gibi faktörler ile aralarında bir ilişki saptamamıştır.

Bireyin benlik kurgusunun değerlendirilmesindeki en önemli etken kültürdür. Benlik kurgusu kültürel işlevler ve değerler bütünüdür (Cross ve ark. 2009; Tosun ve ark., 2015)

Özmen (2007) tarafından, aile iletişim kalıpların ergenlerin benlik saygısı, kendisinden memnuniyeti arasındaki ilişkiyi incelemek üzere yapılan çalışmada, ergenlerin iletişiminde "çoğulcu" yapı ile "dağınık" arasında farklılık olduğu tespit edilmiş, benlik saygısının çoğulcu aile yapısı içinde olan bireylerde daha yüksek olduğunu saptamıştır

Tosun ve arkadaşları (2015) tarafından 438 kişi ile yürütülen çalışmada, nişanlı ya da evli olma durumlarına göre; ilişkinin niteliği, benlik kurgusu ve özgeci davranış gibi kavramlar açısından farklılıklarını incelemiştir. Nişanlı bireylerin benlik kurgusu ile sosyal destek algılama ve derinlik arasında, ilişkisellik benlik alt boyutu ile çatışma düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğunu tespit etmiştir. İlişki niteliği ile tanışma biçimleri bireylerin evli olma durumunu anlamlı düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Nişanlı ve evli bireylerin özgeciler ile benlik kurgusu arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Nişanlı bireyler de özgeciler ile toplulukçuluk arasında yüksek ilişki tespit edilmiştir. Evli bireyler de özgeciler ile ilişkisellik arasında yüksek ilişki tespit edilmiştir. Nişanlı bireylerin ilişki nitelikleri ile benlik kurgusu arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını tespit etmiştir. Evli bireylerin, benlik kurgusu ile ilişki nitelikleri ve sosyal destek algısı arasında anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki saptamıştır.

İlişkisel boyutu ile ilişki niteliğinin tüm alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptamıştır. Toplulukçuluk boyutu ile ilişki niteliğinin alt boyutlarından çatışma ve derinlik puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptamıştır.

Alanyazın incelendiğinde benlik kurgusunun alt boyutlarından olan ilişkisel benlik boyutu ile ilişkinin niteliği ve ailenin işlevselliği arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkinin olduğu belirlenmiştir (Morry ve Kito, 2009; Mesutoğlu, 2012).

Mesquita (2001) çalışmasında, toplulukçu benlik kurgusunun, özgecilik düzeyini en güçlü düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Yöntem ve İlhan'ın (2013) da araştırmalarının sonucunda aynı bulguları saptamıştır. Gündoğdu (2007) tarafından yapılan çalışma da benlik kurguları ile evlilik niteliği arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Aktaş ve Güvenç (2006) ise yaptığı çalışmada, olumlu sosyal davranışın, özgecilik içermesi halinde kişiler arası duyarlık düzeyi için önemli bir yordayıcı olduğu tespit etmiştir.

Bireylerin benlik kurgularına göre ile çatışma yönetme stilleri farklılaşmaktadır (Ji, 2012). Gore ve Cross (2011) yaptığı araştırmada, çatışma sırasında, ilişkisel benlik alt boyutu puanları yüksek olan bireylerin, karşı tarafın da çıkarını gözetmekte olduğu tespit edilmiştir. İlişkisel benlik alt boyutu puanları yüksek olan bireylerin, ortak karar alma eğilimlerinin de yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Eryılmaz ve Doğan (2013) yaptıkları çalışmada , ihtiyaçların önemsenmesi ile ilişki niteliği arasında anlamlı pozitif yönlü bir ilişki tespit etmiştir.

BÖLÜM 3

3. Yöntem

Yöntem bölümünde örneklem, veri toplama araçları ve araştırma deseni hakkında açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Çalışma Grubu

Bu çalışmada, seçkisiz olmayan uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İstanbul'da yaşayan evli bireylerden veri toplanmıştır. Çalışmada kar topu yöntemi kullanılmıştır. TÜİK'in yayınladığı son rakamlar doğrultusunda Türkiye'de toplam evli çift sayısı 569 bin 459 olarak bulunmuştur. Raosoft Örneklem Hesaplama Aracı ile yapılan hesaplamalar sonucunda örneklem sayısı 384 olarak hesaplanmıştır. Çalışmada, 347 kişiye ulaşılmıştır. Katılımcılara kar topu yöntemiyle ulaşılmıştır.

3.2. Veri Toplama Araçları

Evli çiftlerin ölçek yolu ile edinilemeyecek demografik bilgilerini öğrenmek amacıyla Sosyodemografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Ölçek olarak; Ailede Özerk-İlişkili Benlik Ölçeği, Aile İletişim Kalıpları Ölçeği, Evlilik Uyum Ölçeği kullanılmıştır.

3.2.1. Sosyodemografik Özellikler ve Veri Formu (Ek B):

Sosyodemografik Bilgi formu aracılığıyla, katılımcılara ait cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, evlilik yaşı, evlilik süresi, evlilik sayısı, evlenme şekli, eşleri ile akrabalık bağının olup olmadığı bilgilerinin alınması amaçlanmıştır. Sosyodemografik Bilgi Formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

3.2.2. Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ) (Ek C):

İlk olarak Spanier (1976) tarafından geliştirilmiştir. Busby ve ark. (1995) tarafından yeniden düzenlenmiştir. Gündoğdu (2007) tarafından Türkçe'ye

uyarlanmıştır. Ölçek toplam 14 maddeden oluşmaktadır. Beş dereceli likert tipi ölçekten (1= hiçbir zaman, 5= her zaman) oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlık (Cronbach Alpha) katsayısı .87' tür. Ölçeğin orijinalinin iç tutarlık güvenilirliği .90' dır. Ölçeğin iki yarım test güvenilirliği $r=.84$ olarak bulunmuştur. Bu çalışmadaki iç tutarlık katsayısı ise .83 olarak belirlenmiştir.

Ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı .60'dır. Birinci faktör "satisfaction (doyum)" 12, 13, 11, 7, 9 maddelerini içermektedir. Cronbach alfa katsayısı .80 olarak hesaplanmıştır. İkinci faktör "consensus (uzlaşım)": 1, 6, 5, 2, 4, 3 maddelerini içermektedir. Cronbach alfa katsayısı .80 olarak hesaplanmıştır. Üçüncü faktör "conflict (çatışma)": 8, 10, 14 maddelerini içermektedir. Cronbach alfa katsayısı .74 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin ölçüt-bağımlı geçerliliği için kullanılan Evlilikte Uyum Ölçeği ile korelasyonu pozitif yönde .68 ($p<0.01$) olarak hesaplanmıştır (Spanier, 1976).

Ölçek, evlilik ya da benzer ikili ilişkilerde, evli ya da birlikte yaşayan çiftlerin ilişki kalitesini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin 7, 8, 9 ve 10. maddeleri ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 70 puandır, alınan puanın yüksekliği ilişki kalitesini göstermektedir.

3.2.3. Aile İletişim Kalıpları Ölçeği (RAİKÖ) (Ek D):

Aile İletişim Kalıpları Ölçeği, Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Erdoğan ve Anık tarafından 2018 yılında yapılmıştır. Ölçeğin McLeod ve Chaffee (1972) ve Ritchie ve Fitzpatrick (1990) iki formu bulunmaktadır. Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, Ritchie ve Fitzpatrick (1990) tarafından tekrar gözden geçirilerek Revize Aile İletişim Kalıpları Ölçeği adıyla tekrar oluşturulan ölçek formu kullanılarak yürütülmüştür. Bu çalışmada kullanılacak olan RAİKÖ (1990) tarihli revize formunun güvenilirliğe ilişkin verileri ortaöğretim ve üniversite öğrencilerinin verilerinin birleştirilmesi ile elde edilmiştir. McLeod ve Chaffee (1972) tarafından ölçeğin diyalog yönelimi ve uyum yönelimi şeklinde iki alt boyutu belirlenmiştir. Diyalog yönelimi boyutunun iç tutarlılık (Cronbach alfa) katsayısı 0.88 bulunurken, uyum yönelimi boyutunun iç tutarlılık (Cronbach alfa) katsayısı 0.81 bulunmuştur. Bu çalışmadaki iç tutarlık katsayıların ise .78 ve .86 arasında değiştiği saptanmıştır.

Ölçek toplam 26 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Diyalog yönelimi boyutu ilk 15 maddeyi (Örneğin, “Ailemizde sıklıkla duygularımız ve hislerimiz hakkında konuşurduk.”); uyum yönelimi boyutu son 11 maddeyi (Örneğin, “Evimizde, son sözü genellikle ebeveynlerim söylerdi.”) içermektedir.

Ölçek maddeleri 5’li likert formatında; (1) “Kesinlikle katılmıyorum” dan (5) “Kesinlikle katılıyorum” a kadar derecelendirilmiştir.

3.2.4. Ailede Özerk-İlişkili Benlik Ölçeği (AÖİBÖ) (Ek E):

Araştırmada benlik kurgularını ölçmek için Kağıtçıbaşı (2013) tarafından geliştirilen “Ailede Özerk-İlişkisel Benlik Ölçekleri” kullanılacaktır. Yapılan geçerlik güvenirlik çalışmasında iç tutarlılık (Cronbach alfa) katsayısı özerk benlik boyutu için .76, ilişkisel benlik boyutu için .72 ve özerk-ilişkisel benlik boyutu için ise .80 olarak bulunmuştur. Bu çalışmadaki iç tutarlılık katsayılarının .79 ve .84 arasında değiştiği saptanmıştır.

Ölçekten boyutlar ve kategorik olmak üzere iki düzeyde bilgi alınabilmektedir (Kağıtçıbaşı, 2007). Ölçek toplam 27 madde, 3 alt boyut ve 2 kategorik düzeyden oluşmaktadır. Ailede özerk benlik boyutuna “Ailemin düşündüğü gibi düşünmek zorunda değilim”, ailede ilişkisel benlik boyutuna “Kendimi aileme gönülden bağlı hissederim”, Ailede özerk- ilişkisel benlik boyutuna “Bir kimse kendisini ailesine hem duygusal olarak bağlı hem de özgür hissedebilir” maddeleri örnek verilebilir. Kategorik düzeyde ise özerklik ve ilişkisellik boyutunda ortalamanın üstünde puan alan kişiler özerk-ilişkisel, altında puan alan kişiler ise bağımlı-ayrık benliğe sahip kişiler olarak sınıflandırılmaktadır.

Ölçek maddeleri 5’li likert formatında; (1) “Kesinlikle katılmıyorum” dan (5) “Kesinlikle katılıyorum” a kadar derecelendirilmiştir.

3.3. Araştırma Deseni ve Veri Analizi

Bu araştırma; evli bireylerin, aile iletişim kalıpları ve özerk-ilişkisel benlik düzeylerinin, evlilik uyumu ile ilişkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır ve araştırmanın deseni ilişkisel tarama modeli şeklindedir.

3.4. İşlem

Bu araştırma, evli bireylerin, aile iletişim kalıpları, evlilik uyumu ve benlik kavramının arasındaki ilişkinin açıklanmasını amaçlayan bu araştırma da

katılımcılara Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu, Sosyo-demografik Bilgi Formu, Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ), Ailede Özerk- İlişkisel benlik Ölçeği ve Aile İçi İletişim Kalıpları Ölçeği sırasıyla uygulanmıştır.

Katılımcıların araştırmaya katılımlarının onama bağlı olduğunu göstermek amacıyla "Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu", sosyo-demografik bilgileri alabilmek amacıyla "Sosyo-demografik Bilgi Formu", evlilik uyumlarının ölçülebilmesi amacıyla "Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği" katılımcıların ailede iletişim şekillerini anlayabilmek amacıyla "Aile İçi İletişim Kalıpları Ölçeği" katılımcıların benlik kavramının özerk ve/veya ilişkisel olup olmadığını anlayabilmek amacıyla "Ailede Özerk- İlişkisel Benlik Ölçeği" uygulanmıştır.

Katılımcılara araştırmanın bilgileri aktarılmıştır. Araştırmanın ismi, amacı, araştırmanın gizlilik kuralları, kişisel bilgilerinin paylaşılmayacağı ve ölçekleri doldurma sürelerinin okuma hızlarına bağlı olarak yaklaşık 10-15 dakika sürebileceği belirtilmiştir. Katılımcılardan eksiksiz ve samimi bir şekilde soruları cevaplandırmaları rica edilmiş. İhtiyaç halinde sorularını araştırmacıya yöneltebilme durumlarının olduğu bilgisi katılımcılara sunulmuştur. Onam formu sunularak katılımın gönüllü katılıma bağlı olduğu ve isteğe bağlı olarak çekilebilme haklarının olduğu bilgisi verilmiştir. Bilgilendirilmiş onam formu üzerine ıslak imzalı halde katılım sağlamışlardır. Ölçekler araştırmacı tarafından katılımcılara birebir sunulmuştur.

3.5. Kullanılan İstatistikler:

Çalışmadan elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 22.0 programı ile analiz edilmiştir. Çalışmada kullanılan ölçek ve alt ölçek puanlarının dağılımlarında çarpıklık-basıklık değerleri 1.185 ile 0.057 arasında değiştiği ve normal dağılım gösterdikleri saptandığı için analizlerde parametrik testler kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen gruplar arası karşılaştırmalarda iki grup karşılaştırmaları için Bağımsız t testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Elde edilen ölçek puanları ve demografik değişkenlerin ilişkisi Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Çalışmadaki Çift Uyum Ölçeği puanlarının yordanmasına dair analiz ise basamaklı doğrusal regresyon analizi ile gerçekleştirilmiştir. Analizlerde güven aralığı %95 olarak belirlenmiştir ($p < .05$).

BÖLÜM 4

4. Bulgular

Bulgular bölümünde, araştırmanın modeli, verilerin analizi ve örneklem konularının açıklamaları yer almaktadır. Analizler için SPSS 23.0 versiyonu kullanılmıştır. Veriler normal dağılım göstermektedir; bu nedenle regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen bulguların istatistik değerlendirmeleri $p < .05$ anlamlılık düzeyine göre yorumlanmıştır.

Tablo 4.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri

		Ort.	SS
Yaş		36,36	9,77
Evlenme Yaşı		23,80	4,11
Evlilik Süresi (Ay)		149,14	127,70
		Sayı	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	239	68,9
	Erkek	108	31,1
	Toplam	347	100,0
Eğitim Seviyesi	İlkokul	56	16,1
	Ortaöğretim	72	20,7
	Üniversite	176	50,7
	Lisansüstü	43	12,4
	Toplam	347	100,0
Eş il Akrabalık	Evet	58	16,7
	Hayır	289	83,3
	Toplam	347	100,0
Evlilik Kararı	Kendi seçimi-Aile onayı	222	64,0
	Kendi seçimi-görücü usulü	107	30,8
	Diğer	18	5,2
	Toplam	347	100,0

Çalışmaya katılanların 239'u kadın (%68,9), 108'i ise erkektir (%31,1). Çalışmaya katılanların 176'sı (%50,7) üniversite, 72'si (%20,7) ortaöğretim, 56'sı (%16,1) ilkokul ve 43'ü ise (%12,4) lisansüstü mezundur. Katılımcıların 289'u (%83,3)

eşi ile aralarında akrabalık ilişkisi olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların 222'si (%64) ailesinin onayı ve kendi seçimi ile evlilik kararı aldığını, 107'si ise (%30,8) görüşü usulü ile kendi seçimi ile evlilik kararı aldığını belirtmiştir. Katılımcıların yaşları $36,36 \pm 9,77$; evlenme yaşları $23,80 \pm 4,11$ ve evlilik süreleri ortalama $149,14 \pm 127,70$ ay olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.2 Ölçeklerden Alınan Puanların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Ort.	SS	t (p)	
Doyum	Kadın	239	19,1464	3,41393	1,911	
	Erkek	108	18,3519	3,94427	(,057)	
Çift Uyum Ölçeği Uzlaşma	Kadın	239	24,4603	4,00597	-,312	
	Erkek	108	24,6111	4,49887	(,755)	
Çatışma	Kadın	239	9,7071	2,10192	-1,473	
	Erkek	108	10,0648	2,07915	(,142)	
Aile İçi İletişim Ölçeği	Diyalog Yönelimi	Kadın	239	45,9958	13,01179	2,164
	Erkek	108	42,8426	11,51931	(,031)	
Uyum Yönelimi	Kadın	239	35,3640	8,33322	,965	
	Erkek	108	34,4630	7,40097	(,335)	
Özerk	Kadın	239	28,0586	5,33389	,713	
	Erkek	108	27,6296	4,84448	(,476)	
Özerk-İlişkili Benlik Ölçeği	İlişkili	Kadın	239	30,2552	4,59148	3,087
	Erkek	108	28,6204	4,51315	(,002)	
Özerk-İlişkili	Kadın	239	34,5314	4,26709	2,826	
	Erkek	108	33,0926	4,65348	(,005)	

Çalışmada uygulanan Çift Uyum Ölçeği, Aile İçi İletişim Kalıpları Ölçeği, Benlik Ölçeği alt ölçekleri puanlarının cinsiyete göre farklılıklarını belirlemek adına bağımsız örneklem t testi analizi uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, kadınların Aile İçi İletişim Ölçeği alt ölçeklerinden Diyalog Yönelimi puanlarının ($X=45.99$), erkeklerin puanlarından ($X=42.84$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir [$t(345)=2.164$, $p<.05$]. Benlik Ölçeği alt ölçeklerinden İlişkili Benlik puanlarının ($X=30.25$), erkeklerin puanlarından ($X=28.62$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir [$t(345)=3.087$, $p<.01$]. Benlik Ölçeği alt ölçeklerinden Özerk-İlişkili Benlik puanlarının ($X=34.53$), erkeklerin puanlarından ($X=33.09$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır [$t(345)=2.826$, $p<.01$]. Diğer karşılaştırmalarda ise anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>.05$).

Tablo 4.3 Ölçeklerden Alınan Puanların Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılması

	Eğitim Seviyesi	N	Ort.	SS	F (p)	Farklılık (LSD)	
Çift Uyum Ölçeği	Doyum	İlkokul ¹	56	18,5893	3,50987		
		Ortaöğretim ²	72	18,1806	3,93370	2,700	4>1
		Üniversite ³	176	19,0057	3,46162	(,046)	4>2
		Lisansüstü ⁴	43	20,0698	3,48053		
	Uzlaşma	İlkokul ¹	56	23,9286	4,51606		4>1
		Ortaöğretim ²	72	23,7639	4,14013	3,560	4>2
		Üniversite ³	176	24,5852	4,22152	(,015)	4>3
		Lisansüstü ⁴	43	26,1860	2,88061		
	Çatışma	İlkokul	56	10,0179	2,12766		
		Ortaöğretim	72	9,5833	2,33618	,729	
		Üniversite	176	9,7841	2,08093	(,535)	-
		Lisansüstü	43	10,0930	1,68769		
Aile İçi İletişim Ölçeği	Diyalog	İlkokul	56	43,0357	11,84132		
		Ortaöğretim	72	45,1667	13,09553	,645	
		Üniversite	176	45,2500	13,07058	(,586)	-
	Yönelimi	Lisansüstü	43	46,3721	11,06049		
		İlkokul ¹	56	38,8750	8,74500		1>3
		Ortaöğretim ²	72	36,5694	7,27881	7,907	1>4
Özerk	Üniversite ³	176	33,7841	7,99707	(,000)	2>3	
	Lisansüstü ⁴	43	32,9767	6,61344		2>4	
	İlkokul	56	27,3393	5,48809			
	Ortaöğretim	72	28,0417	5,30064	1,280		
Özerk-İlişkili Benlik Ölçeği	İlişkili	Üniversite	176	28,3352	5,10418	(,281)	-
		Lisansüstü	43	26,8140	4,83664		
		İlkokul	56	29,6607	4,68761		
		Ortaöğretim	72	29,0694	4,19365	2,130	
	Özerk-İlişkili	Üniversite	176	29,6761	4,66632	(,096)	-
		Lisansüstü	43	31,2791	4,86154		
		İlkokul ¹	56	32,1429	4,68432		1<3
		Ortaöğretim ²	72	32,5278	4,44995	11,855	1<4
Özerk-İlişkili	Üniversite ³	176	34,9034	3,96222	(,000)	2<3	
	Lisansüstü ⁴	43	35,8605	4,37842		2<4	

Çalışmada uygulanan Çift Uyum Ölçeği, Aile İçi İletişim Kalıpları Ölçeği, Benlik Ölçeği alt ölçekleri puanlarının eğitim seviyesine göre farklılıklarını belirlemek adına tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Yapılan analizler

sonucunda, Çift Uyum Ölçeği alt ölçeklerinden Doyum puanlarının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [$F(343, 3)=2.700, p<.05$]. Yapılan Post-Hoc analizi (LSD) sonrasında ise lisansüstü mezunu olanların Doyum puanlarının ($X=20.06$), ilkokul mezunu olan grubun puanlarından ($X=18.58$) ve ortaöğretim mezunu olan grubun puanlarından ($X=18.18$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Çift Uyum Ölçeği alt ölçeklerinden Uzlaşma puanlarının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [$F(343, 3)=3.560, p<.05$]. Yapılan Post-Hoc analizi (LSD) sonrasında ise lisansüstü mezunu olanların Uzlaşma puanlarının ($X=26.18$), ilkokul mezunu olan grubun puanlarından ($X=23.92$), ortaöğretim mezunu olan grubun puanlarından ($X=23.76$) ve üniversite mezunu olan grubun puanlarından ($X=24.58$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Aile İçi İletişim Ölçeği alt ölçeklerinden Uyum Yönelimi puanlarının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [$F(343, 3)=7.907, p<.01$]. Yapılan Post-Hoc analizi (LSD) sonrasında ise ilkokul mezunu olanların Uyum Yönelimi puanlarının ($X=38.87$), üniversite mezunu olan grubun puanlarından ($X=33.78$) ve lisansüstü mezunu olan grubun puanlarından ($X=32.97$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, ortaöğretim mezunu olanların Uyum Yönelimi puanlarının da ($X=36.56$), üniversite mezunu olan grubun puanlarından ($X=33.78$) ve lisansüstü mezunu olan grubun puanlarından ($X=32.97$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Benlik Ölçeği alt ölçeklerinden Özerk-İlişkili Benlik puanlarının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [$F(343, 3)=11.855, p<.01$]. Yapılan Post-Hoc analizi (LSD) sonrasında ise ilkokul mezunu olanların Özerk-İlişkili Benlik puanlarının ($X=32.14$), üniversite mezunu olan grubun puanlarından ($X=34.90$) ve lisansüstü mezunu olan grubun puanlarından ($X=35.86$) anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, ortaöğretim mezunu olanların Özerk-İlişkili Benlik puanlarının da ($X=32.52$), üniversite mezunu olan grubun puanlarından ($X=34.90$) ve lisansüstü mezunu olan grubun puanlarından ($X=35.86$) anlamlı düzeyde düşük olduğu saptanmıştır. Diğer karşılaştırmalarda ise anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>.05$).

Tablo 4.4 Ölçeklerden Alınan Puanların Evlilik Kararına Göre Karşılaştırılması

	Evlilik Kararı	N	Ort.	SS	F (p)	Farklılık (LSD)	
Çift Uyum Ölçeği	Doyum	Kendi Seçimi-Aile Onayı ¹	222	19,2928	3,53007	4,461 (,012)	1>2
		Kendi Seçimi-Görücü Usulü ²	107	18,3551	3,51614		1>3
		Diğer ³	18	17,2778	4,25379		
	Uzlaşma	Kendi Seçimi-Aile Onayı ¹	222	24,9414	3,79464	3,480 (,032)	1>2
		Kendi Seçimi-Görücü Usulü ²	107	23,7944	4,23761		
		Diğer ³	18	23,3889	6,78353		
	Çatışma	Kendi Seçimi-Aile Onayı ¹	222	9,9234	2,07517	4,553 (,011)	1>3
		Kendi Seçimi-Görücü Usulü ²	107	9,8411	2,04270		2>3
		Diğer ³	18	8,3889	2,30444		
Aile İçi İletişim Ölçeği	Diyalog Yönelimi	Kendi Seçimi-Aile Onayı ¹	222	46,4414	12,36341	4,161 (,016)	1>2
		Kendi Seçimi-Görücü Usulü ²	107	42,7383	12,53172		
		Diğer ³	18	40,9444	14,35054		
	Uyum Yönelimi	Kendi Seçimi-Aile Onayı ¹	222	34,1532	7,47206	4,191 (,016)	1<2
		Kendi Seçimi-Görücü Usulü ²	107	36,7103	8,58697		
		Diğer ³	18	36,8889	10,17430		
Özerk-İlişkili Benlik Ölçeği	Özerk	Kendi Seçimi-Aile Onayı	222	28,0270	4,93204	,125 (,882)	-
		Kendi Seçimi-Görücü Usulü	107	27,7664	5,59747		
		Diğer	18	27,6111	5,90253		
	İlişkili	Kendi Seçimi-Aile Onayı	222	29,7207	4,63055	,255 (,775)	-
		Kendi Seçimi-Görücü Usulü	107	29,6729	4,65767		
		Diğer	18	30,5000	4,51468		
Özerk-İlişkili	Kendi Seçimi-Aile Onayı	222	34,3063	4,54200	1,073 (,343)	-	
	Kendi Seçimi-Görücü Usulü	107	33,8131	4,22287			
	Diğer	18	32,9444	4,29051			

Çalışmada uygulanan Çift Uyum Ölçeği, Aile İçi İletişim Kalıpları Ölçeği, Benlik Ölçeği alt ölçekleri puanlarının evlilik kararına göre farklılıklarını belirlemek adına tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, Çift Uyum Ölçeği alt ölçeklerinden Doyum puanlarının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [F(344, 2)=4.461, p<.05]. Yapılan Post-Hoc analizi (LSD) sonrasında ise kendi seçimi-aile onayı olanların Doyum puanlarının (X=19.29), kendi seçimi-görücü usulü grubunun puanlarından (X=18.35) ve diğer evlilik kararı olan grubun puanlarından (X=17.27) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Çift Uyum Ölçeği alt ölçeklerinden Uzlaşma puanlarının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir

[F(344, 2)=3.480, p<.05]. Yapılan Post-Hoc analizi (LSD) sonrasında ise kendi seçimi-aile onayı olanların Uzlaşma puanlarının (X=24.94), kendi seçimi-görücü usulü grubunun puanlarından (X=23.79) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Çift Uyum Ölçeği alt ölçeklerinden Çatışma puanlarının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [F(344, 2)=4.553, p<.05]. Yapılan Post-Hoc analizi (LSD) sonrasında ise kendi seçimi-aile onayı olanların Çatışma puanlarının (X=9.92) ve kendi seçimi-görücü usulü grubunun puanlarının (X=9.84); diğer evlilik kararı olan grubun puanlarından (X=8.38) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Aile İçi İletişim Ölçeği alt ölçeklerinden Diyalog Yönelimi puanlarının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [F(344, 2)=4.161, p<.05]. Yapılan Post-Hoc analizi (LSD) sonrasında ise kendi seçimi-aile onayı olanların Diyalog Yönelimi puanlarının (X=46.44), kendi seçimi-görücü usulü grubunun puanlarından (X=42.73) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Aile İçi İletişim Ölçeği alt ölçeklerinden Uyum Yönelimi puanlarının gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir [F(344, 2)=4.191, p<.05]. Yapılan Post-Hoc analizi (LSD) sonrasında ise kendi seçimi-aile onayı olanların Uyum Yönelimi puanlarının (X=34.15), kendi seçimi-görücü usulü grubunun puanlarından (X=36.71) anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir. Diğer karşılaştırmalarda ise anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır (p>.05).

Tablo 4.5 Yaş ve Evlilik Yaşının Ölçek Puanları ile İlişkisi

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Yaş	1									
2	Evlenme Yaşı	-,060	1								
3	Çift Uyum Ölçeği	Doyum	-,157**	,008	1						
4		Uzlaşma	-,181**	,037	,585**	1					
5		Çatışma	-,073	,013	,504**	,389**	1				
6	Aile İçi İletişim Ölçeği	Diyalog Y.	-,162**	,028	,254**	,174**	,106*	1			
7		Uyum Y.	,131*	-,136*	-,034	,038	-,009	-,248**	1		
8	Benlik Ölçeği	Özerk	-,016	,074	-,006	,053	,014	,021	-,061	1	
9		İlişkili	-,047	,001	,109*	,071	-,047	-,001	,001	-,522**	1
10		Özerk-İlişkili	-,147**	,151**	,147**	,247**	,074	,039	-,189**	,128*	,222**

Not. r: Pearson Korelasyon Katsayısı, **: p< 0.01, *: p< 0.05

Çalışmada uygulanan Çift Uyum Ölçeği, Aile İçi İletişim Ölçeği ve Benlik Ölçeği alt ölçek puanlarının katılımcıların yaşları ve evlilik yaşları ile ilişkisi Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Yapılan analizlere göre katılımcıların yaşlarının, Doyum puanları ile ($r = -.157, p < .01$), Uzlaşma puanları ile ($r = -.181, p < .01$), Diyalog Yönelimi puanları ile ($r = -.162, p < .01$) ve Özerk-İlişkili Benlik puanları ile ($r = -.355, p < .01$) negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu saptanmıştır. Katılımcıların evlenme yaşlarının ise, Uyum Yönelimi puanları ile ($r = -.136, p < .05$) negatif ve Özerk-İlişkili Benlik puanları ile ($r = .155, p < .01$) pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.6 Aile İçi İletişim ve Benlik Tiplerinin Çift Uyum Doyum Puanlarını Yordayıcılığına Dair Regresyon Analizi

		<i>B</i>	<i>β</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
1. Basamak	Sabit	15,050		12,238	,000
	Diyalog Yönelimi	,075	,262	4,870	,000
	Uyum Yönelimi	,014	,031	,579	,563
2. Basamak	Sabit	8,551		3,126	,002
	Diyalog Yönelimi	,075	,263	4,940	,000
	Uyum Yönelimi	,025	,056	1,036	,301
	Özerk	,017	,025	,396	,693
	İlişkili	,074	,094	1,468	,143
	Özerk-İlişkili	,100	,124	2,197	,029

Not1. 1. Basamak: $R = .256$ $R^2 = .066$ $R^2_{adj} = .060$, $F(2, 344) = 12.070$, $p < .01$

2. Basamak: $R = .305$ $R^2 = .093$ $R^2_{adj} = .080$, $F(5, 341) = 7.017$, $p < .01$ $\Delta R^2 = .028$, $p < .05$

Not2. Bağımlı Değişken; Çift Uyum Ölçeği-Doyum

Çalışmada çiftlerden alınan Çift Uyum Ölçeği puanlarının, Aile İçi İletişim ve Benlik Tipleri tarafından ne ölçüde yordandığını belirlemek adına, her bir Çift Uyum Ölçeği alt ölçeği için ayrı ayrı basamaklı regresyon analizleri uygulanmıştır. Bu analizlerde, Aile İçi İletişim tiplerinin Çift Uyumunu ne ölçüde açıkladığı ve çiftlerin Benlik Tiplerinin bu ilişkiyi ne ölçüde değiştirdiğini saptama amacı olduğundan, birinci basamakta Aile İçi İletişim puanları (Diyalog Yönelimi, Uyum Yönelimi) bağımsız değişken olarak model oluşturmuş; ikinci basamakta ise bu değişkenlere Benlik Tipleri (Özerk, İlişkili, Özerk-İlişkili)

eklenerek ikinci model oluşturulmuştur. Modeldeki bağımlı değişkenler ise Çift Uyum Ölçeği alt ölçek puanları (Doyum, Uzlaşma, Çatışma) olarak belirlenmiştir. Doyum puanlarının bağımlı değişken olarak belirlendiği regresyon modelinde, Aile İçi İletişim puanlarıyla oluşturulan birinci basamak modelin; Doyum puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir [F (2, 344) = 12.070, p<.01]. Bu modelde; Doyum puanlarındaki varyansın yaklaşık %9'u açıklanmaktadır (R2 = .093). Birinci basamakta, regresyon katsayılarına bakıldığında Diyalog Yönelimi puanlarının ($\beta = .262$, p<.01) anlamlı düzeyde pozitif yönde Doyum puanlarını yordadığı saptanmıştır. Aile İçi İletişim ve Benlik Tipleri puanlarıyla oluşturulan basamaklı regresyon toplam modelinin ikinci basamakta; Doyum puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir [F (5, 341) = 7.017, p<.01]. Bu toplam modelde; Doyum puanlarındaki varyansın yaklaşık %8'i açıklanmaktadır (R2 = .080). Benlik Tiplerinin katıldığı ikinci basamakta varyansı yordamaya katkısı da anlamlı düzeydedir ($\Delta R^2 = .028$). Toplam modelde, regresyon katsayılarına bakıldığında Diyalog Yönelimi puanlarının ($\beta = .263$, p<.01) ve Özerk-İlişkili Benlik puanlarının ($\beta = .124$, p<.05) birlikte Doyum puanlarını anlamlı düzeyde pozitif yönde yordadığı saptanmıştır.

Tablo 4.7 Aile İçi İletişim ve Benlik Tiplerinin Çift Uyum Uzlaşma Puanlarını Yordayıcılığına Dair Regresyon Analizi

		<i>B</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
<i>1. Basamak</i>	Sabit	20,043		13,899	,000
	Diyalog Yönelimi	,064	,196	3,583	,000
	Uyum Yönelimi	,045	,086	1,582	,115
<i>2. Basamak</i>	Sabit	8,977		2,862	,004
	Diyalog Yönelimi	,065	,198	3,740	,000
	Uyum Yönelimi	,071	,137	2,544	,011
	Özerk	,037	,047	,743	,458
	İlişkili	,036	,040	,631	,528
	Özerk-İlişkili	,235	,250	4,479	,000

Not1. 1. Basamak: $R = .193$ $R^2 = .037$ $R^2_{adj} = .032$, $F(2, 344) = 6.675$, $p < .01$

2. Basamak: $R = .327$ $R^2 = .107$ $R^2_{adj} = .094$, $F(5, 341) = 8.147$, $p < .01$ $\Delta R^2 = .069$, $p < .01$

Not2. Bağımlı Değişken; Çift Uyum Ölçeği-Uzlaşma

Uzlaşma puanlarının bağımlı değişken olarak belirlendiği regresyon modelinde, Aile İçi İletişim puanlarıyla oluşturulan birinci basamak modelin; Uzlaşma puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir [F (2, 344) = 6.675, p<.01]. Bu modelde; Uzlaşma puanlarındaki varyansın yaklaşık %3'ü açıklanmaktadır (R2 = .032). Birinci basamakta, regresyon katsayılarına bakıldığında Diyalog Yönelimi puanlarının ($\beta = .196$, p< .01) anlamlı düzeyde pozitif yönde Uzlaşma puanlarını yordadığı saptanmıştır. Aile İçi İletişim ve Benlik Tipleri puanlarıyla oluşturulan basamaklı regresyon toplam modelinin ikinci basamakta; Uzlaşma puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir [F (5, 341) = 8.147, p<.01]. Bu toplam modelde; Uzlaşma puanlarındaki varyansın yaklaşık %10'u açıklanmaktadır (R2 = .107). Benlik Tiplerinin katıldığı ikinci basamakta varyansı yordamaya katkısı da anlamlı düzeydedir ($\Delta R^2 = .069$). Toplam modelde, regresyon katsayılarına bakıldığında Diyalog Yönelimi puanlarının ($\beta = .198$, p< .01), Uyum Yönelimi puanlarının ($\beta = .137$, p< .05) ve Özerk-İlişkili Benlik puanlarının ($\beta = .250$, p< .01) birlikte Uzlaşma puanlarını anlamlı düzeyde pozitif yönde yordadığı saptanmıştır.

Tablo 4.8 Aile İçi İletişim ve Benlik Tiplerinin Çift Uyumu Çatışma Puanlarını Yordayıcılığına Dair Regresyon Analizi

		<i>B</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
<i>1. Basamak</i>	Sabit	8,827		11,974	,000
	Diyalog Yönelimi	,018	,110	1,991	,047
	Uyum Yönelimi	,005	,018	,331	,741
<i>2. Basamak</i>	Sabit	8,842		5,342	,000
	Diyalog Yönelimi	,018	,111	2,014	,045
	Uyum Yönelimi	,009	,035	,627	,531
	Özerk	-,020	-,049	-,750	,454
	İlişkili	-,043	-,096	-1,433	,153
	Özerk-İlişkili	,049	,104	1,774	,077

Not1. 1. Basamak: $R = .107$ $R^2 = .011$ $R^2_{adj} = .006$, $F(2, 344) = 1.996$, $p > .05$

2. Basamak: $R = .151$ $R^2 = .023$ $R^2_{adj} = .009$, $F(5, 341) = 1.597$, $p > .05$ $\Delta R^2 = .011$, $p > .05$

Not2. Bağımlı Değişken; Çift Uyum Ölçeği-Çatışma

Çatışma puanlarının bağımlı değişken olarak belirlendiği regresyon modelinde, Aile İçi İletişim puanlarıyla oluşturulan birinci basamak modelin; Çatışma puanlarını anlamlı düzeyde yordamadığı belirlenmiştir [$F(2, 344) = 1.996, p > .05$]. Bu modelde; Çatışma puanlarındaki varyansın yaklaşık %1'i açıklanmaktadır ($R^2 = .006$). Aile İçi İletişim ve Benlik Tipleri puanlarıyla oluşturulan basamaklı regresyon toplam modelinin de ikinci basamakta; Çatışma puanlarını anlamlı düzeyde yordamadığı belirlenmiştir [$F(5, 341) = 1.597, p > .05$]. Bu toplam modelde; Çatışma puanlarındaki varyansın yaklaşık %2'si açıklanmaktadır ($R^2 = .023$). Benlik Tiplerinin katıldığı ikinci basamakta varyansı yordamaya katkısının da anlamlı düzeyde olmadığı belirlenmiştir ($\Delta R^2 = .011, p > .05$).

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada; evli bireylerin, aile iletişim kalıpları ve özerk- ilişkisel benlik düzeylerinin, evlilik uyumu ile ilişkisini ortaya koymayı amaçlanmıştır. Aynı zamanda, katılımcıların aile içi iletişim kalıpları, evlilik uyum süreci ve benlik düzeyleri ile bazı sosyo demografik değişkenlerle aralarında ilişki olup olmadığı incelenmiştir.

Bu amaçlar doğrultusunda ilk olarak cinsiyet ile evlilik uyumu incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda, evlilik uyumu ve cinsiyet ilişkisinde istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Diğer araştırmalara bakıldığında; cinsiyet ve evlilik uyumu arasındaki ilişkide farklı sonuçlar bulan araştırmalara rastlanmaktadır. Bazı araştırmalarda, erkeklerin evlilik uyumunun, kadınlara göre daha yüksek olduğu (Fışiloğlu, 2000; Şener ve Terzioğlu, 2002; Jose ve Alfons, 2007; Jackson ve ark., 2014) görülmüştür. Ayrıca araştırmamıza benzer şekilde, evlilik uyumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulamayan araştırmalarda mevcuttur (Tutarel-Kışlak, 2002; Hamamcı, 2005; Şendil ve Korkut, 2008; Aktaş, 2009; Turanlı, 2010; Çavuşoğlu, 2011; Özaydınlık, 2014; Kalpana ve Baviskar, 2013). Evlilik uyumu içerisinde birçok değişkeni barındırmaktadır. Değişen dünya düzeni ve eğitim seviyesinin artması ile toplumsal rollerin, eskisi kadar belirgin çizgilere sahip olmadığı görülmektedir. Cinsiyet ve evlilik uyumu arasındaki ilişkinin olmamasını, kültürel kodların zamanla yeniden yazılması ve artırılmış bilinçlilik düzeyi ile açıklanabileceği düşünülmektedir.

Aile içi iletişim kalıpları ile cinsiyet arasındaki ilişkide ise; aile içi iletişim kalıpları alt ölçeklerinden uyum yönelimi ile istatistiki olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bakılan literatürde, araştırmaya paralel şekilde uyum yönelimi ve cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık saptanmayan çalışmalar olduğu

görülmektedir (Koerner ve Fitzpatrick'in 1997b; Koesten, 2004). Diyalog yönelimi ile cinsiyet arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ve kadınların diyalog yönelim düzeyi, erkeklere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Diyalog yönelimi ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara bakıldığında; kadınların diyalog yönelim düzeyinin, erkeklere göre daha yüksek olduğunu saptayan birçok araştırmaya rastlanmaktadır (Hsu, 1998; Gordon ve ark., 1999; Sabatelli ve ark., 2003; Koesten, 2004; Whitton ve ark., 2008; Çakmak ve Koçyiğit, 2017). Diyalog yönelimi kişinin duygu düşünce ve davranışların ifade edilmesi ve rahatlıkla tartışılması anlamına gelmektedir (Fitzpatrick ve Ritchie, 1994). Türk kültüründeki bazı yazılı olmayan kuralları burada dile getirmek, bu sonucun tesadüfi olmadığını kanıtı olabilir (Güneş, 2016). Erkeklerin ağlayamayacağı, sürekli güçlü olmaları gerektiği için duyguların varlığını yok saymaları gerektiği ve bunlar hakkında konuşma yapılamayacağı gibi bazı kültürel kodlar; iletişim kurmak kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmelerini imkansız kılabilir (Güneş, 2016). Kadınlara yüklenmiş arabuluculuk rolü ve nörobiyolojik olarak iletişime yatkınlığı (Huttenlocher ve ark.,1991; Shaywitz ve ark., 1995) diyalog yönelimini açıklayabilmektedir.

Benlik düzeyleri ile cinsiyet arasındaki ilişkide, özerk benlik düzeyleri ile cinsiyet arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Karakitapoğlu-Aygün (2004)'ünün yaptığı araştırmada, özerk benlik düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Araştırma sonucundan farklı olarak, özerk benlik düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki bulan çalışmaların olduğu görülmektedir (Üskül ve ark., 2004; Carpenter ve Karakitapoğlu-Aygün, 2005). İlişkili benlik düzeyi ile cinsiyet arasındaki ilişkide istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmış ve kadınların ilişkisel benlik düzeylerinin, erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bakılan literatürde, araştırmamıza benzer şekilde kadınların ilişkisel benlik düzeylerinin, erkeklere göre daha yüksek olduğunu bulan araştırmalara rastlanmaktadır. Kadınların ilişkisel benlik kurgusunun, erkeklerden daha yüksek olduğunu ortaya koyan birçok çalışma olduğu görülmektedir (Crisp ve Redersdorff; 2006; İmamoglu, 2003; Kurt, 2002a; Üskül ve ark., 2004; Karakitapoğlu-Aygün, 2005; Ercan, 2013). Özerk ilişkisel benlik düzeyi ile

cinsiyet arasındaki ilişkide istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmış ve kadınların özerk ilişki benlik düzeylerinin, erkeklere göre daha yüksek olduğu bulgusuna varılmıştır. Yapılan araştırmalara bakıldığında, araştırmamıza paralel olarak kadınların ilişki benlik düzeylerinin, erkeklere göre daha yüksek olduğunu bulan araştırmalara rastlanmaktadır (İmamoglu, 2003; Kurt, 2002; Üskül ve ark., 2004; Karakitapoğlu-Aygün, 2005; Ercan, 2013; Çuhadaroğlu ve Akfırat, 2017).

Evlilik uyumu alt ölçekleri ile eğitim durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; evlilik doyumu ile eğitim durumu arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların evlilik doyumunun en yüksek olduğu ve ortaöğretim mezunu katılımcıların ise en düşük evlilik doyumuna sahip oldukları görülmüştür. Araştırmamızı destekler nitelikte, Rostami (2013) yılında yaptığı araştırmada eğitim seviyesi ve evlilik doyumları arasında pozitif yönde bir ilişki saptamıştır (Hashmi ve ark. 2007; Jose ve Alfons, 2007; Dakin ve Wapler, 2008; İlerici, 2015; Küçükçelik, 2015). Farklı olarak Kayla (2010), yaptığı araştırmada eğitim düzeyi yükseldikçe evlilik doyumunun düştüğünü bulmuştur. Alanyazın incelendiğinde bulguların tersi sonuçlara da rastlamak mümkündür. Bazı araştırmalar Kişilerin evlilik uyum puanları ve eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma saptamamıştır (Aktaş, 2009; Turanlı, 2010; Çavuşoğlu, 2011; Tutarel-Kışlak, 2012; Taşköprü, 2013; Bayraktaroğlu ve Çakıcı, 2013). Evlilik uyumunun alt ölçeği olan uzlaşma ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların uzlaşma düzeyinin en yüksek olduğu ve ortaöğretim mezunu katılımcıların ise en düşük uzlaşma düzeyine sahip oldukları görülmüştür.

Aile içi iletişim kalıpları ile eğitim durumu arasındaki ilişkide; aile içi iletişim kalıpları alt ölçeklerinden diyalog yönelimi ile istatistiki olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Uyum yönelimi ile eğitim düzeyleri arasında ise istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. İlköğretim mezunu katılımcıların uyum yönelim düzeylerinin, diğer eğitim durumlarına oranla yüksek olduğu bilgisi görülmüş ve lisansüstü eğitim düzeyi olan bireylerin ise uyum yönelim düzeylerinin diğer eğitim düzeylerine oranla düşük olduğu bulunmuştur. Kişinin aldığı eğitimle beraber, ona sunulan bilgiyi yorumlama ve sorgulama düzeyinin arttığı

bilinmektedir (Ercan, 2013). Bu nedenle eğitim düzeyi ile uyum yönelimi arasında anlamlı bir ilişkinin bulunması şaşırtıcı olmamaktadır.

Benlik düzeyleri ile eğitim düzeyi arasındaki ilişkide, özerk benlik düzeyleri ve ilişkisel benlik düzeyi ve eğitim düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Özerk ilişkisel benlik düzeyi ve eğitim düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ve lisansüstü mezunu kişilerin özerk ilişkisel benlik düzeyi en yüksek, ilköğretim mezunu kişilerin özerk ilişkisel benlik düzeyi ise en düşük olarak bulunmuştur. Bakılan literatürde, eğitilmiş bireylerin özerk ilişkisel benlik düzeyleri yüksek olduğunu bulan çalışmalar görülmektedir (İmamoglu, 2003; Kurt, 2002; Üskül ve ark., 2004; Mert ve Çetiner, 2018). Kuşçu (2019), yaptığı çalışmada; ilköğretim mezunu olan bireylerin ilişkisellik puanları, üniversite mezunu olan bireylere göre daha yüksek olduğunu saptamıştır. Ayrıca ilköğretim mezunlarının özerk-ilişkisellik puanları ise, lise, üniversite ve lisansüstü mezunlarına göre daha yüksek olduğunu bulmuştur. Alanyazın incelendiğinde, ilişkisellik düzeyi ile eğitim düzeyi arasında ilişki olduğunu ve lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireylerin özerklik puanları orta ve ilköğretim mezunlarına oranla daha yüksek çıktığı sonucuna varan çalışmalara rastlanmaktadır. İlişkisellik de ise orta ve ilköğretim düzeyinde yüksek puanlar saptanırken lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireylerin puanları daha düşük bulunmuştur (Jetten ve ark., 2002; Tosun ve ark., 2015; Kuşçu, 2019). Bireylerin eğitim seviyesi yükseldikçe karar verebilme muhakeme yetenekleri artmaktadır. Buna bağlı olarak sağlıklı benlik yapılanması olan özerk ilişkisel benlik puanlarının yükselmesi beklenen sonuçlar arasında yer almaktadır. Evlilik uyumu ile evlilik kararı arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Kendi Seçimi/ Aile onayı olan katılımcıların evlilik uyum düzeyinin, diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bakılan literatürde; anlaşarak evlenen kişilerin görücü usulü evlenenlere göre evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu bulan çalışmalara rastlanmaktadır (Şendil ve Korkut, 2008; Hortaçsu, 2007). Görücü usulü evlenenlerin uyumunun, tanışarak ve flört ederek evlenen bireylere göre düşük olduğu görülmüştür (Yılmaz, 2016). Tutarel-Kışlak ve Göztepe (2012), akraba evliliği yapan bireylerin, evlilik uyumlarının düşük olduğunu bulmuştur. Evlilik süresinin evlilik uyumunu etkilemediği, görücü

usulüyle evlenenlerin evlilik uyumlarının düşük olduğu, yaşlandıkça evlilik doyumunun arttığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Koçak, 2008). Evlilik kararı ile uyumu arasındaki ilişkiden kişilerin eş seçim kriterlerini belirleyebilmesi ve bu kriterler doğrultusunda geçmiş yaşam deneyimlerine aşına ve benlik yapılanmalarına uygun kişileri tercih etmesi ve bu seçimin uyumu getirmesi bulgular ile de desteklenmiştir.

Aile içi iletişim kalıpları ve evlilik kararı arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Sonuçlara paralellik gösteren araştırmalarda mevcuttur (Tolmacz ve ark., 2004; Keklik, 2011). Kendi Seçimi/ Aile Onayı olan katılımcıların, diyalog yönelimi ve uyum yönelimi düzeylerinin, diğer katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Alanyazın incelendiğinde çıkan sonuç ile evlilik kararı verirken kişilerin geçmiş yaşam deneyimlerine bağlı olarak kriterler geliştirdiği ve eş seçiminde buna yönelik olarak hareket ettiği gözlenmektedir. Çalışmalarda elde edilen bulgularla ortaya çıkan uyumlu kriter özellikler ve aile onayının ön sırada yer alması bu durumu açıklamaktadır (Yıldırım, 2007; Tüzmen ve Özdagoğlu, 2007; Bugay ve Tezer, 2008; Pınar, 2008; Türkaslan ve Süleymanov, 2010; Keklik, 2011; Efe,2013). Kuşçu (2009), evlenme kararı ile benlik kurgusu arasında anlamlı bir farklılık bulmuştur ve görücü usulü evlenenlerin özerk-ilişkisel puanlarının, tanışarak evlenen bireylere göre daha yüksek olduğunu saptamıştır. Benlik tipleri ile evlilik kararı arasındaki ilişkide istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Başay (2015), yaptığı araştırmada özerk ilişkisel ilişkisel ve özerk bağlamları kapsamında eş seçim kriterleri ile arasında ilişki olduğunu saptamıştır. Özerk ilişkisel ve ilişkisel bireylerde aile onayı ve kendi kriterlerine uyumluluk ön planda iken özerk benlikte kendi kriterlerine uyumluluk ön planda gelmektedir. Araştırmaya paralellik gösteren bu sonuç bireylerin evlilik kararı verirken benlik kurgusunun önemini ortaya çıkarmıştır.

Evlilik uyumu alt ölçekleri ile yaş arasındaki ilişki incelendiğinde; doyum ve uzlaşma alt ölçeği ile yaş arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Araştırmamızı destekler nitelikte bulguları saptamış araştırmalarda mevcuttur (Markides ve ark., 1999; Düzgün, 2009; Turanlı, 2010; Yeşiltepe ve Çelik, 2013; Taşköprü, 2013; Rostami 2013; Yalçın, 2014). Elde edilen

bulgulardan farklı olarak evlilik uyumu ile yaş arasında anlamlı ilişki bulunmamış araştırmalarda mevcuttur (Güngör, 2007; Düzgün, 2009; Turanlı, 2010; Tutarelkışlak 2012; Bayraktaroğlu- Çakıcı, 2013; Güleç, 2014; İlericiler, 2015). Yaş ve evlilik uyumu üzerine yapılan çalışmalarda her iki sonuca da ulaşmak mümkündür. Buradan hareketle bu olgunun irdelenmesi ve kategorize edilmesinin sonuçları değiştirebildiği görülmektedir. Araştırmada ortaya çıkan negatif yönlü ilişki için yaş üzerine yapılan çalışmalarda iletişim ve uzlaşımın ileri yetişkinlik düzeyinde daha olumlu sonuçlar verdiği düşünülürse, evlilik alt ölçeği olan uzlaşım kavramının genç yetişkinlik evresinde negatif ilişki olması beklenebilir. Henüz kendini, karşıdakini ve dünyayı algılama evresinde uzlaşımına varmış olmak pek mümkün olmayabilir.

Aile içi iletişim kalıpları ile yaş arasındaki ilişki incelendiğinde; uyum yönelimi ile yaş arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Janeja (2011) yaptığı araştırmada genç yetişkinlerin iletişim modelleri ile ailelerinin iletişim modeli arasında ilişki saptamıştır. Bir başka araştırmada yetişkin kadınların ilişkisellik düzeyleri genç yetişkin kadınlardan anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir (Gezici ve Güvenç, 2003). Aile içi iletişim kalıpları ile yaş arasında gözlenen pozitif yönlü anlamlı ilişki ilerleyen yaşa bağlı olarak ilişkisellik ve aileye uyumlanmanın artabileceğini buna bağlı olarak yetişkinlerin gelenekselleşebileceğini göstermektedir.

Diyalog yönelimi ve yaş arasında ise negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Janeja (2011) yaptığı araştırmada genç yetişkinlerin, diyalog kurmak yerine daha kaçınmacı davrandıkları sonucuna ulaşmıştır. Bireyin duygu ve düşüncelerini ifade edebilme becerisinin zamanla ve eğitimle gelişebileceği düşünülmektedir.

Benlik tipleri ile yaş arasındaki ilişki incelendiğinde; özerk ilişki benlik tipi ile yaş arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Alanyazında bazı araştırmalar, yaş ile benlik arasında çalışmanın aksi yönünde bir sonuç olarak anlamlı ilişki saptamamıştır (Burchfield, 2012; Kuşçu, 2019). Genç yetişkin kadınların, yetişkin kadınlara oranla özerklik düzeyi yüksek bulunmuştur. Yetişkin kadınların, genç yetişkinlere oranla ilişkisellikleri daha yüksek bulunmuştur (Kuşçu, 2019; Gezi ve Güvenç, 2003). İnsan sürekli olarak uyaranlara maruz kalmakta ve her maruz kalınan durum veya şey insanın o

duruma bir tepki oluşturmasını sağlamaktadır. Bireyin benlik oluşumu bu etkileşim neticesinde uyarılara verdiği devamlı tepkilerin, yani tutumların tamamıdır. Erken yaşlar ile yetişkinlik yaşları arasındaki en belirgin fark ise edinilmiş tutumların daha sabit oluşlarında gelir. Elde edilen bulgular yaş ve özerk ilişkisel benlik için, yaş ile ilişkiselilik düzeyindeki pozitif ilişkinin tersi yönünde çıkmıştır.

Evlilik uyumu ile evlilik yaşı arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Bakılan literatürde, çalışmamıza benzer bir Şekilde evlilik uyumu ile evlilik yaşı arasında anlamlı ilişki olmadığını saptayan çalışmalara rastlanmaktadır (Güngör, 2007; Berk, 2009; Güleç, 2014; Kkelik, 2015). Taşköprü (2013) ise çalışmasında, yaşı kendi içinde yaş değişkenin, evlilik ilişki kalitesi ile ilişkisi olduğu sonucunu saptamıştır.

Aile içi iletişim kalıpları alt leği olan uyum yönelimi ile evlilik yaşı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Alanyazın incelendiğinde bu konuda bir bulguya rastlanmamıştır. Erken yaşta yapılan evliliklerin tam olarak zmsenmemiş kök aile iletişim kalıplarının ortaya çıkmasının, ileri yetişkinlikte yapılan evliliklere kıyasla daha az etkileyebileceği düşünülmektedir.

zerk ilişkisel benlik tipi ile evlilik yaşı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Alanyazında yapılan inceleme de paralel bulgular elde edilmiştir. Benlik kurguları ve evlenme yaşı ile arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Kuşçu, 2019; Gezi ve Güvenç, 2003). Bu bulgular kendini idame edebilen, otonom karar verebilen ve duygusal olarak sağlıklı düzeyde ilişki kurabilen bireylerin, evlenme yaşlarının daha ileride olduğunu göstermektedir. Bireylerin sağlıklı benlik kurgularını oluşturdukça daha seçici olabilecekleri için evlilik yaşıyla pozitif yönde ilişki kuracağı düşünülmektedir.

Yapılan analiz sonucunda; evli bireylerin kök aileden getirdiği iletişim kalıplarının (diyalog yönelimi ve uyum yönelimi) ve özerk ilişkisel benlik düzeyiyle birlikte evlilik uyumu alt ölçeklerinden doyum ve uzlaşma puanlarını anlamlı düzeyde pozitif yönde yordadığı saptanmıştır. zerk ilişkisel benlik düzeyleri yüksek olan bireylerin, diyalog ve uyum yönelimi iletişim kalıpları yüksek olduğunda doyum düzeyleri ve uzlaşma düzeyleri artmaktadır. Bakılan literatürde; daha önce bu değişkenlerin birlikte araştırıldığı bir çalışmaya

rastlanmamıştır. Diyalog ve uyum yönelimi yüksek olan ailelerde açık iletişim ortamı sağlandığı, düşünce birliğine önem verildiği ve duygu, düşünceleri paylaşmaya teşvik ettiği bilinmektedir (Fitzpatrick ve Ritchie, 1994). Aileler, çocuklarının bakış açısını etkilemektedir (Schrodt ve diğerleri, 2008). Bu durum çocuğun sağlıklı benlik kazanmasına olumlu etki edeceği düşünülmektedir. Yüksek özerklik-ilişkisel düzeyleri kişinin sağlıklı bir benlik kurgusuna sahip olduğunu göstermektedir (Kağıtçıbaşı, 2005). Yüksek özerk ilişkisel benlik kurgusuna sahip bireyler, güçlü sosyal ilişki kurabilmekte sosyal ve çevresindeki kişilerin görüşlerine değer vermektedir. Bu durumun doğal sonucu olarak diyalog ve uyum yönelimi yüksek kişiler ve yüksek özerk ilişkisel benliğe sahip olduğunda; evlilikte uyum ve doyum oranlarının artması beklenen bir sonuçtur.

Sonuç ve Öneriler

Lewis ve Spainer (1979) ,“Uyumlu Evlilik Modeli” çerçevesinden bakıldığında, çalışmamız evlilik uyumunun yalnızca evlilikten önce bireyin evliliğe getirdiği sosyal ve bireysel kaynakları üzerine bir araştırmadır. Benlik ve ailede iletişim kalıpları gibi kaynaklar sosyal ve bireysel evlilik öncesi kaynaklardır. Böylece uyumu %10 oranında açıklıyor olması ile araştırılması gereken yaşam memnuniyeti ve evlilik içi kazanımlar kavramlarının önemi de vurgulanmaktadır. Evlilik uyumu dinamik bir süreçtir (Spanier ve Cole 1976, s. 127-128). Evlilik memnuniyeti, bireylerin tutumu ile ilgili bir değişkendir ve bu nedenle eşlerin bireysel bir özelliğidir (Hawkins 1968, s. 648). Bu bağlamda bireylerin evlilik öncesi getirdikleri sosyal ve bireysel kaynaklarının evlilik uyumu ile ilişkisini incelediğimiz için evli çiftlerden yalnızca biri ile çalıştık. Bireyin evlilik içerisindeki varlık göstermesi ve kök aileden getirdikleri iletişim kalıplarının devamlılığını incelediğimiz bu çalışmada evlilikte doyum ve uzlaşma üzerindeki etkisini saptadık. Sonraki çalışmalar için çiftlerle çalışılması ve evlilik kurumunun başlangıcından itibaren ortaya çıkan diğer etkenlerin ilişki ve uyum dinamiğini ne yönde ve ne oranda açıklayacağı araştırılabilir.

Araştırmanın yalnızca İstanbul ilindeki evli bireyleri kapsamaması araştırmanın kısıtlılıklarından biridir ve farklı şehirlerdeki kişilerle yapılacak daha sonraki çalışmalar, araştırmanın genellenebilirliğini yükseltecektir.

Öneri olarak, regresyon modeline cinsiyet eklenerek yapılabilecek çalışmalarında yapılması, cinsiyet faktörünün açıklayıcılığını inceleme imkanı sunabileceği düşünülmektedir.

Gelecekte yapılacak çalışmalarda, aile içi iletişim kalıpları, evlilik uyumu ve benlik tipleri incelenirken farklı değişkenler (meslek, çocuk sayısı, problem çözme becerileri, sosyo ekonomik durum vs.) eklenebilir.

Bu çalışma kapsamında rastlanmayan Kağıtçıbaşı' nın da vurguladığı 4. tip benlik modeli üzerine klinik araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

Abalı, S. (2006). Boşanmak için başvuran kadınların evlilikteki cinsel yaşamlarını boşanma nedeni olarak görme durumu. Marmara Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Açık, Ö. (2008). Evlilik Uyumu ve bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik (Uygulamalı) Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. İzmir, Türkiye.

Allen, J. P., Hauser, S. T., Eickholt, C., Bell, K. L., & O'Connor, T. G. (1994). Autonomy and relatedness in family interactions as predictors of expressions of negative adolescent affect. *Journal of Research on adolescence*, 4(4), 535-552.

Aller, F. D. (1962). Role of the self-concept in student marital adjustment. *The Family Life Coordinator*, 11(2), 43-45.

Allport, G.W. (1955). *Olmak: Kişilik Psikolojisi için Temel Hususlar*. Yale Üniversitesi Yayınları.

Amato, P. R. (1996). Explaining the intergenerational transmission of divorce. *Journal of Marriage and the Family*, 628-640.

Anderson, S.A., Russel W.R., Schumm, J. (1983). Perceived marital quality and family life-cycle categories: a further analysis. *Journal of Marriage and the Family*. 45(2):127-139.

Ancona, D. G., & Caldwell, D. F. (1992). Bridging the boundary: External activity and performance in organizational teams. *Administrative science quarterly*, 634-665.

Arif, N., & Fatima, I. (2015). Marital Satisfaction in different types of Marriage. *Pakistan Journal of Social and Clinical Psychology*, 13(1), 36.

Aslan, B. (2018). Erken Evlenen Kadınların Psikolojik Belirtileri ve Evlilik Uyumlarını Etkileyen Faktörler (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Atçeken, E., & Kesici, Ş. (2014). İlişkilerdeki yüklemelerin, bağlanmanın, eş benzerliğinin ve problem çözme becerilerinin eş desteğini yordaması (Master's thesis, Necmettin Erbakan Üniversitesi).

Aydın, K. B. (2017). Bekar Danışmanlığı (BD) Ve Özerk-İlişkisel Bekar Danışmanlığı Modeli (ÖİBDM): Türkiye’de Yeni Bir Kavram, Araştırma, Uzmanlık Ve Çalışma Alanı. *TURAN-SAM*, 9(36), 707-715.

Aydın, K. B. Özerk-İlişkisel Benlik Ölçeğinin Geçerliği, Güvenirliği Ve Öznel Esenlik Hali İle İlişkisi1.

Aydınlı, E. ve Tutarel-Kışlak, Ş. (2009). Evlilik uyumunun cinsiyet, evlenme yaşı, evlilik süresi, eğitim düzeyi, yerleşim yeri ve çocuk sayısı değişkenleri yönünden araştırılması. V. Ulusal Aile ve Evlilik Terapileri Kongresi. İstanbul.

Bakir, A., Rose, G. M., & Shoham, A. (2006). Family communication patterns: Mothers' and fathers' communication style and children's perceived influence in family decision making. *Journal of International Consumer Marketing*, 19(2), 75-95.

Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American psychologist*, 44(9), 1175.

Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of personality and social psychology*, 51(6), 1173.

Bar-On, R. (2006). Parker J. Bar-On emotional quotient inventory: youth version (BarOnEQ-i: YV) Technical Manual. Toronto: Multi-Health Systems Inc.

Bayraktaroğlu H.T., & akıcı E. T. (2017). Psychometric properties of Revised form Dyadic Adjustment Scale in a sample from North Cyprus. *International Journal of Educational Science*, 19(2,3), 113-119.

Benson, M. J., Larson, J., Wilson, S. M., & Demo, D. H. (1993). Family of origin influences on late adolescent romantic relationships. *Journal of Marriage and the Family*, 663-672.

Berk, M. (2009). Evli retmenlerin ykleme tarzları ve evlilik doyum algılarının bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. ukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Berkem, N. (1999). Ailenin psikolojik yapısı ile gençlerin benlik kavramı arasındaki ilişkinin kurulması (Master's thesis, Uludağ Üniversitesi).

Bernard, J. (1934). Factors in the distribution of success in marriage. *American Journal of Sociology*, 40(1), 49-60.

Bharambe, K. D., & Baviskar, P. A. (2013). A study of marital adjustment in relation to some psycho-socio factor. *International Journal of Humanities and Social Science Invention*, 2, 08-10.

Boland, J. P., & Follingstad, D. R. (1987). The relationship between communication and marital satisfaction: A review. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 13(4), 286-313.

Bowen, M. (1993). Family therapy in clinical practice. Jason Aronson.

Bowen, M. (1966). The use of family theory in clinical practice. *Comprehensive psychiatry*, 7(5), 345-374.

Bresnahan, M. J., Levine, T. R., Shearman, S. M., Lee, S. Y., Park, C. Y., & Kiyomiya, T. (2005). A multimethod multitrait validity assessment of self-construal in Japan, Korea, and the United States. *Human Communication Research*, 31(1), 33-59.

Brooke, R. (2009). The self, the psyche and the world: a phenomenological interpretation. *Journal of Analytical Psychology*, 54(5), 601-618.

Brown, M. D. (2009). Family-of-origin experience and emotional health as predictors of relationship self-regulation.

Buerkle, J. V. (1960). Self attitudes and marital adjustment. *Merrill-Palmer Quarterly of Behavior and Development*, 6(2), 114-124.

Buehler, C., Krishnakumar, A., Stone, G., Anthony, C., Pemberton, S., Gerard, J., & Barber, B. K. (1998). Interparental conflict styles and youth problem behaviors: A two-sample replication study. *Journal of Marriage and the Family*, 119-132.

Budak, E., & Kops, L. (2000). Improving productivity and part quality in milling of titanium based impellers by chatter suppression and force control. *CIRP Annals*, 49(1), 31-36.

BUGAY, A., & KORKUT OWEN, F. (2016). İletişim Becerilerinin Yordayıcıları: Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Kullanımı, Benlik Saygısı, Dışa Dönüklük ve Cinsiyet. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 12(2).

Candemir Karaburç, G. (2017). Evli Bireylerin Problemlı İnternet Kullanımı, Evlilik Uyumu, Eş Tükenmişliği ve Temel Psikolojik İhtiyaçların Karşılanna Düzeylerinin İncelenmesi (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep).

Crane, D. R., Middleton, K. C., & Bean, R. A. (2000). Establishing criterion scores for the Kansas marital satisfaction scale and the revised dyadic adjustment scale. *American Journal of Family Therapy*, 28(1), 53-60.

Cross, J. R., O'Reilly, C., Kim, M., Mammadov, S., & Cross, T. L. (2015). Social coping and self-concept among young gifted students in Ireland and the United States: A cross-cultural study. *High Ability Studies*, 26(1), 39-61.

Caswell, Lucy G., Relationship of Self-actualization and Marital Models to Marital Adjustment. Doctor of Philosophy (Counseling Psychology), August, 1982, 129 pp., 13 tables, 3 figures, references, 110 titles.

Caughlin, J. P., Scott, A. M., Smith, S., & Wilson, S. R. (2010). Toward a communication theory of the demand/withdraw pattern of interaction in interpersonal relationships. *New directions in interpersonal communication research*, 180-200.

Chevron, E. S., Quinlan, D. M., & Blatt, S. J. (1978). Sex roles and gender differences in the experience of depression. *Journal of Abnormal Psychology*, 87(6), 680.

Chen, L., Lesmond, D. A., & Wei, J. (2007). Corporate yield spreads and bond liquidity. *The Journal of Finance*, 62(1), 119-149.

Conway, M.A., & Pleydell-Pearce, C.W. (2000). The construction of autobiographical memories in the self-memory system. *Psychological Review*, 107(2), 261-288.

Cooley, C.H. (1902) Human Nature and The Social Order. Charles Scribner's Sons, New York.

Cole, C. L., Cole, A. L., & Dean, D. G. (1980). Emotional maturity and marital adjustment: A decade replication. *Journal of Marriage and the Family*, 533-539.

Conway, M. A., & Pleydell-Pearce, C. W. (2000). The construction of autobiographical memories in the self-memory system. *Psychological review*, 107(2), 261.

Cui, M., & Fincham, F. D. (2010). The differential effects of parental divorce and marital conflict on young adult romantic relationships. *Personal Relationships*, 17(3), 331-343.

Çağ, P., & Yıldırım, İ. (2016). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39).

Çelik, M. (2006). Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Çeçen, A. R. (2008). ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE YAŞAM DOYUMUNU YORDAMADA BİREYSEL BÜTÜNLÜK (TUTARLILIK) DUYGUSU, AİLE BÜTÜNLÜK DUYGUSU VE BENLİK SAYGISI. *Journal of Theory & Practice in Education (JTPE)*, 4(1).

Çelik, S. (2012). Problem davranışları önlemeye yönelik başarıya ilk adım erken eğitim programı anaokulu versiyonunun etkililiği(Master's thesis, Anadolu Üniversitesi).

Çimen, Ş. E. (2007). Görücü usulü ve anlaşarak evlenen bireylerin çeşitli sosyal psikolojik faktörler yönünden karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çuhadaroğlu, A., & Akfırat, O. N. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Kurgularıyla Toplumsal Cinsiyet Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi | Examining The Relationship Between Self-Constual and Gender Perceptions of University Students. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 16(4).

Dattilio, F. M. (1989). A guide to cognitive marital therapy. *Innovations in clinical practice: A source book*, 8, 27-42.

DeMaris, A., Mahoney, A., & Pargament, K. I. (2010). Sanctification of marriage and general religiousness as buffers of the effects of marital inequity. *Journal of family Issues*, 31(10), 1255-1278.

Demiray, Ö. (2006). Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi. *Dicle Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Diyarbakır.

Demir, A., & Fişiloğlu, H. (1999). Loneliness and marital adjustment of Turkish couples. *The Journal of Psychology*, 133(2), 230-240.

Dennison, R. P., Koerner, S. S., & Segrin, C. (2014). A dyadic examination of family-of-origin influence on newlyweds' marital satisfaction. *Journal of Family Psychology*, 28(3), 429.

Diehl, M., Elnick, A. B., Bourbeau, L. S., & Labouvie-Vief, G. (1998). Adult attachment styles: Their relations to family context and personality. *Journal of personality and social psychology*, 74(6), 1656.

Diehl, M., Hastings, C. T., & Stanton, J. M. (2001). Self-concept differentiation across the adult life span. *Psychology and aging*, 16(4), 643.

Doğan, T., & Eryılmaz, A. (2013). Benlik saygısı ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 107-117.

Duben, A., & Behar, C. (2002). Istanbul Households: Marriage, family and fertility, 1880-1940 (Vol. 15). Cambridge University Press.

Dyer, W. G. (1962). Analyzing marital adjustment using role theory. *Marriage and Family Living*, 24(4), 371-375.

Eidelson, R. J., & Epstein, N. (1982). Cognition and relationship maladjustment: Development of a measure of dysfunctional relationship beliefs. *Journal of consulting and clinical psychology*, 50(5), 715.

Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., & Alpkan, R. L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.

Erbil, D. D., & Hazer, O. (2018). Çalışan Bireylerin Evlilik Uyumlarının İncelenmesi. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 3(5), 99-116.

Ercan, H. (2011). İlişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ölçeği'nin psikometrik özellikleri ve uyarılama çalışması.

Erdoğan, S. (2007). Evlilik Uyumu İle Psikiyatrik Rahatsızlıklar, Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Uzmanlık Tezi. Ankara, Türkiye.

Erdoğan, Ö., & Anık, C. (2018). Aile İletişim Kalıpları Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, (29), 21-46.

ERDOĞAN, Ö. (2020). Aile Üyelerinin Aile İletişim Kalıpları Algıları Arasındaki İlişki. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7 (1), 53-74.

Erickson, R. J. (1993). Reconceptualizing family work: The effect of emotion work on perceptions of marital quality. *Journal of Marriage and the Family*, 888-900.

Eroğlu, Ő. (2017). Evliliklerini 20 Yaş ve Altı Yapmış Kadınlar İle Evliliklerini 20 Yaş Üzerinde Yapmış Olan Kadınların Yaşam Doyumları, Evlilik Uyumları İle Cinsel Doyumları Açısından Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erözgen, A. (2007). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini etkileyen faktörler.

Family Communication Patterns JOHN P. CAUGHLIN and ALLISON M. SCOTT

Fışiloğlu, H. (1992). Lisansüstü öğrencilerin evlilik uyumu. *Psikoloji Dergisi*, 7:16-23.

Fincham, F. D., & Bradbury, T. N. (1987). The assessment of marital quality: A reevaluation. *Journal of Marriage and the Family*, 797-809.

Fincham, F. D. (1998). Child development and marital relations. *Child development*, 69(2), 543-574.

Fincham, F. D. (2003). Marital conflict: Correlates, structure, and context. *Current directions in psychological science*, 12(1), 23-27.

Fitzpatrick, M. A., & Ritchie, L. D. (1994). Communication schemata within the family: Multiple perspectives on family interaction. *Human Communication Research*, 20(3), 275-301.

Framo, J. L. (1996). A personal retrospective of the family therapy field: Then and now. *Journal of Marital and Family Therapy*, 22(3), 289.

Gaal, F. (2005). The role of differentiation of self and anxiety in predicting marital adjustment following the death of an adult, married child biological parent. Unpublished Doctoral Dissertation, Los Angeles, CA: Seton Hall University.

Germann, H. P. (1988). Relationship adjustment in marriage as influence by psychological temperament and family-of-origin socialization experiences (Doctoral dissertation, North Texas State University).

Gladding, S. (2011). Aile Terapisi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları, Ankara.

Gordon, K. C., Baucom, D. H., Epstein, N. Burnett, C. K., & Rankin, L. A. (1999) THE INTERACTION BETWEEN MARITAL STANDARDS AND COMMUNICATION PATTERNS HOW DOES IT CONTRIBUTE TO MARITAL ADJUSTMENT? *Journal of Marital and Family Therapy* 25(2). 211-223.

Gordon, K. C., Friedman, M. A., Miller, I. W., & Gaertner, L. (2005). Marital attributions as moderators of the marital discord–depression link. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(6), 876-893.

Gore, J. S., & Cross, S. E. (2011). Conflicts of interest: Relational self-construal and decision making in interpersonal contexts. *Self and Identity*, 10(2), 185-202.

Gottman, J. M., & Levenson, R. W. (1992). Marital processes predictive of later dissolution: behavior, physiology, and health. *Journal of personality and social psychology*, 63(2), 221.

Gottman, J. & Silver, N. (1999). *The Seven Principles For Making Marriage Work*. New York: Three Rivers Press

Grotevant, H. D., & Cooper, C. R. (1985). Patterns of interaction in family relationships and the development of identity exploration in adolescence. *Child development*, 56(2), 415-428.

Greene, G. J., & Mabee, T. F. (1993). Differentiation of self and marital adjustment of clinical and nonclinical spouses. *Journal of Couples Therapy*, 3(2-3), 133-144.

Günay, O. (2000). Evlilik uyumu ile kişisel düşünme modelleri arasındaki ilişki.

Gündoğan, M. (2015). Eşlerin bağlanma tarzları ile çift uyum düzeyi arasındaki ilişkinin araştırılması.

Gündoğdu, A. (2007). Relationship between self-construals and marital quality. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Güneş, H. N. (2016). Erkeğin Ataerkil Rejime Entegrasyonu: Yabancılaşma Ve Uyum. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (58), 266-284.

Günes, M., Selcuk, H., Demir, S., Ibiloglu, A. O., Bulut, M., Kaya, M. C., ... & Sir, A. (2016). Marital harmony and childhood psychological trauma in child marriage. *Journal of Mood Disorders*, 6(2), 63.

Gürsoy, F., Aral, N., & Biçakçı, M. Y. (2005). Yetiştirme Yurdunda Kalan ve Kalmayan Ergenlerin Benlik Tasarım Düzeylerinin İncelenmesi. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, (21).

Güven, N., & Sevim, S. A. (2007). İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve algılanan problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28).

Güvenç, G., & Aktas, V. (2006). Ergenlik Döneminde Yas, Toplumsal Cinsiyet, Bireysel ve İlişkisel Tutumlar, Benlik Değeri ve Yasam Becerilerine İlişkin Algı Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(57), 45.

Glenn, N. D., & Weaver, C. N. (1978). A multivariate, multisurvey study of marital happiness. *Journal of Marriage and the Family*, 269-282.

Glenn, N. D. (1991). The recent trend in marital success in the United States. *Journal of Marriage and the Family*, 261-270.

Halford, W. K., Lizzio, A., Wilson, K. L., & Occhipinti, S. (2007). Does working at your marriage help? Couple relationship self-regulation and satisfaction in the first 4 years of marriage. *Journal of family psychology*, 21(2), 185.

Hamachek, D. (1995). Self-Concept and School Achievement: Interaction Dynamics and a Tool for Assessing the Self-Concept Component. *Journal of Counseling & Development*, 73(4), 419-425.

Hamamcı, Z. (2005). Dysfunctional relationship beliefs in marital conflict. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 23 (3), 245-261.

Hamamcı, Z. (2005). Dysfunctional relationship belief in marital satisfaction and adjustment. *Social Behavior and Personality- International Journal*, 33, 313-328.

Hardy, N. R., Soloski, K. L., Ratcliffe, G. C., Anderson, J. R., & Willoughby, B. J. (2015). Associations between family of origin climate, relationship self-regulation, and marital outcomes. *Journal of marital and family therapy*, 41(4), 508-521.

Hardie, E., Kashima, E., & Pridmore, P. (2005). The influence of relational, individual and collective self-aspects on stress, uplifts and health. *Self and Identity*, 4(1), 1-24.

Haslett, B., & Alexander, A. (1988). Developing communication skills. *Advancing communication science: Merging mass and interpersonal processes*, 224-252.

Haslett, B., Bonniwell, H. B., & Samter, W. (1997). *Children communicating: The first 5 years*. Lawrence Erlbaum Associates.

Haylı, R. G., Durmuş, E., & Kış, A. (2017). Investigating the marital satisfaction in terms of gender: A meta-analysis study Evlilik doyumunun cinsiyet açısından incelenmesi: Bir meta-analiz çalışması. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 3328-3342.

Heitler, S. *From Conflict to Resolution: Psychologist/Divorce-Attorney Collaborations*.

Heyman, R. E., Sayers, S. L., & Bellack, A. S. (1994). Global marital satisfaction versus marital adjustment: An empirical comparison of three measures. *Journal of Family Psychology*, 8(4), 432.

Hicks, M. W., & Platt, M. (1970). Marital happiness and stability: A review of the research in the sixties. *Journal of Marriage and the Family*, 553-574.

Higgins, E. T. (1987). Self-discrepancy: A theory relating self and affect. *Psychological Review*, Vol 94(3), pp. 319-340.

Hodges, E. V. E., Finnegan, R. A., & Perry, D. G. (1999). Skewed autonomy-relatedness in preadolescents' conceptions of their relationships with mother, father, and best friend. *Developmental Psychology*, 35(3), 737-748.

Horn, G. T., Bugawan, T. L., Long, C. M., & Erlich, H. A. (1988). Allelic sequence variation of the HLA-DQ loci: relationship to serology and to insulin-dependent diabetes susceptibility. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 85(16), 6012-6016.

Hortaçsu, N., & Oral, A. (1994). Comparison of couple-and family-initiated marriages in Turkey. *The Journal of Social Psychology*, 134(2), 229-239.

Hortaçsu, N., Basbug, S.S., Muhammedberdiyev, O. (1996). Women in Marriage in Ashkabat, Baku and Ankara. Conference on Women's Identities and Roles in the Course of Change: Central Asia, East and Central Europe and Turkey, 23- 25 October 1996.

Hortaçsu, N. (2007). Family-versus couple-initiated marriages in Turkey: Similarities and differences over the family life cycle. *Asian Journal of Social Psychology*, 10(2), 103-116.

Hortaçsu, N. (1989). Turkish Students' Self Concepts and Reflected Appraisals of Significant Others. *International Journal of Psychology*, 24(1-5), 451-463.

Huang, L. N. (1999). Family communication patterns and personality characteristics. *Communication Quarterly*, 47(2), 230-243.

İmamoglu, O. (1994). Degisim Sürecinde aile; evlilik iliskileri, bireysel gelism ve demokratik degerler. T.C. Basbakanlık Aile Arastırma Kurumu Baskanlığı Yayınları, Ankara.

İmamoğlu, E.O. (1998). Individualism and Collectivism in a Model and Scale of Balanced Differentiation and İntegration. *The Journal of Psychology*, 132 (1), 95-105.

Janetius, S.T. (2019). Sparkles: Glimpses of Therapeutic Counselling. Thrissur: Mishil & Js. (pp.103-107)

James, W. (1890). *The principles of psychology*, vol. 2. ny, us: Henry holt and company.

Ji, J. (2012). Chinese people's self-construal and its relationship with conflict management styles. *Public Personnel Management*, 41(5), 69-78.

Jung, C. G., & Hull, R. F. C. (1957). The self. *CrossCurrents*, 7(3), 263-271.

Kaptan, N. (2018). Benlik kurguları açısından ilişki tarzlarının incelenmesi (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). Özerk-ilişkisel benlik: Yeni bir sentez. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(37), 36-43.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). Özerk-İlişkisel Benlik: Yeni bir Sentez. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11, 36- 44.

Kagitcibasi, C. (1996). The autonomous-relational self. *European Psychologist*, 1(3), 180-186.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel Psikoloji: Kültür Bağlamında İnsan ve Aile*. İstanbul: Evrim Yayınevi.

Kagitcibasi, C. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context: Implications for self and family. *Journal of cross-cultural psychology*, 36(4), 403-422.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2007). *Family, self, and Human Development Across Cultures, Theory and Applications* (2nd ed.). London: Lawrence Erlbaum Associates.

Kagitcibasi, C. (2007). *Family, self, and human development across cultures: Theory and applications*. Routledge.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2001). *İnsan Aile ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kagıtcıbaşı, C. (2013). Adolescent Autonomy-Relatedness and the Family in Cultural Context: What Is Optimal? *Journal of Research on Adolescence*, 23(2), 223–235.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2014). Kültürleşme ve aile ilişkileri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(34), 120-127.

Kagıtcıbaşı, Ç. (2014). Sonsöz: Kültürleşme ve Aile İlişkileri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(34), 120.

KALKAN, E., & AYDOĞAN, D. (2019). Evlilik İlişki Kalitesini Benlik Açısından Değerlendirme: Benliğin Farklılaşması ve İlişkisel Özgünlük. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education*, 38(1).

Kalpana, D. B., Baviskar, P. A. (2013). A study of marital adjustment in relation to some psycho-socio factor. *International Journal of Humanities and Social Science Invention*, 2(6), 8-10.

Karadağ, E., & Tosun, Ü. (2014). Çatışma eylem stilleri ölçeği [ÇESÖ]: Türkçe'ye uyarlanması dil geçerliği ve ön psikometrik incelemesi. *Psikoloji Çalışmaları/Studies in Psychology*, 34(1), 45-69.

Karakitapoğlu-Aygün, Z. (2004). Self, Identity, Emotional Well-Being Among Turkish University Students. *The Journal of Psychology*, 138 (5), 457-478.

Karakitapoğlu-Aygün, Z., & İmamoğlu, E. O. (2002). Value Domains of Turkish Adults and University Students. *The Journal of Social Psychology*, 142,333-351.

Kendrick, H. M., & Drentea, P. (2016). Marital adjustment. *Encyclopedia of Family Studies*, 1-2.

Kerr, M. E., Bowen, M., & Kerr, M. E. (1988). *Family evaluation*. WW Norton & Company.

KIŞLAK, Ş. T., & ÇAVUŞOĞLU, P. Ş. (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), 61-68.

Kinch, J.W. (1963). A formalized theory of the self concept. *American Journal of Sociology*, 68, 481-486.

Kirkpatrick, C. (1937). Factors in marital adjustment. *American Journal of Sociology*, 43(2), 270-283.

Kitayama, S., Markus, H.R., Matsumoto, H., & Norasakkunkit, V. (1997). Individual and Collective Processes in the Construction of the Self: Self-Enhancement in the United States and self-criticism in Japan. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72,1245-1267.

Kleinke, C. L. (1977). Assignment of responsibility for marital conflict to husbands and wives: Sex stereotypes or a double standard?. *Psychological Reports*, 41(1), 219-222.

Kocadere, M. (1995). İyi ve kötü evliliklerin özelliklerini belirlemeye yönelik betimsel bir çalışma. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (2006). Family communication patterns theory: A social cognitive approach. *Engaging theories in family communication: Multiple perspectives*, 50-65.

Larson, J. H., & Holman, T. B. (1994). Premarital predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 228-237.

Leadbeater, B. J., Kuperminc, G. P., Hertzog, C., & Blatt, S.J. (1999). A Multivariate model of Gender Differences in adolescents' Internalizing and Externalizing Problems. *Developmental Psychology*, 35, 1268 - 1282.

Lewis, Robert A., and Graham B. Spanier 1979 "Theorizing about the Quality and Stability of Marriage." In W. Burr, R. Hill, F. I. Nye, and I. Reiss, eds., *Contemporary Theories About the Family*. New York: Free Press.

Long, E. C., & Andrews, D. W. (1990). Perspective taking as a predictor of marital adjustment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(1), 126–131

Malkoç, B. (2001). The relationship between communication patterns and marital adjustment (Master's thesis).

Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for Cognition, Emotion, and Motivation. *Psychological Review*, 98, 224–253.

Makvana, Samyak, M. (2014). Marital Adjustment among Serving and Non-Serving

Married Couples. *The International Journal of Indian Psychology*, 1(3), 6-14.

Markus, H. R., & Kitayama, S. (2003). Culture, self, and the reality of the social. *Psychological inquiry*, 14(3-4), 277-283.

Markus, H., & Nurius, P. (1986). Possible selves. *American Psychologist*, 41(9), 954-969.

Matteson, R. (1974). Adolescent self-esteem, family communication, and marital satisfaction. *The Journal of psychology*, 86(1), 35-47.

Matsumoto, D., & Juang, L. (2008) *Culture & Psychology*. Belmont. Thomson-Wadsworth. Oakley, A. (1985). *Sex, Gender And Society: Towards a New Society*. USA: Arena.

McLeod, J. M., Atkin, C. K., & Chaffee, S. H. (1972). Adolescents, parents, and television use: Self-report and other-report measures from the Wisconsin sample. *Television and social behavior*, 3, 239-313.

Mesutoğlu, C. (2012). The relationship among self construal, family functioning and sibling number in terms of gender in high school students. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Mesquita, B., & Ellsworth, P. C. (2001). The role of culture in appraisal.

Mitchell, J. M., Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2003). The Impact of Academic Controversy on Subsequent Conflict Resolution and Relationships Among Students. *Journal of Research in Education*, 13(1), 74.

Morry, M. M., & Kito, M. (2009). Relational-interdependent self-construal as a predictor of relationship quality: The mediating roles of one's own behaviors and perceptions of the fulfillment of friendship functions. *The Journal of social psychology*, 149(3), 305-322.

Muraru, A. A., & Turliuc, M. N. (2012). Family-of-origin, romantic attachment, and marital adjustment: a path analysis model. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 33, 90-94.

Muraru, A. A., & Turliuc, M. N. (2013). Predictors of Marital Adjustment: Are There Any Differences Between Women and Men?. *Europe's Journal of Psychology*, 9(3), 427-442.

Napoli, V., Kilbride, J. M., & Tebbs, D. E. (1996). Adjustment & growth in a changing world. West Group.

NAZLI, S. (2013). Evli Kadınların Aile Sistemlerini Algılayışları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 46(1), 417-438.

Noller, P., Feeney, J. A., & Ward, C. M. (1997). Determinants of Marital Quality: A Partial Test of Lewis and Spanier's Model. *Journal of Family Studies*, 3(2), 226–251.

Ojha, H., & Singh, R. R. (1988). Childrearing attitudes as related to insecurity and dependence proneness. *Psychological Studies*.

Öngen, B., & Aytacı, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, 48(2): 1-18.

Öner, D. Ş. (2013). Evli bireylerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarının incelenmesi (Doctoral dissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Ozden, M. S., & Celen, N. (2014). The relationship between inherent and acquired characteristics of human development with marital adjustment. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 140, 48-56.

Özdemir, H. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi.

Özdemir, Y. (2012). Kırsal kesimde ve kentte yaşayan ergenlerin benlik kurguları açısından karşılaştırılması. *Kastamonu eğitim dergisi*, 20(1), 81-96.

Özdemir, Y., & İlhan, T. (2012). Benlik Kurgusu, Bağlanma ve Yalnızlık Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 157-180.

Özgüven, İ. E. (2014). Evlilik ve aile terapisi. Nobel Akademik Yayıncılık.

Özmen, F. (2007). Algılanan aile içi iletişim biçimlerinin ergenlerin benlik saygısına etkisi ve bir uygulama örneği (Master's thesis, Anadolu Üniversitesi).

Polat, K., & İlhan, T. (2018). Evli bireylerde çift uyumu ve bazı psikolojik belirtilerin benliğin farklılaşması açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(50), 87-115.

Powell, G.N., & Greenhaus, J.H. (2010). Sex, Gender, and Decisions at the Family - Work Interface. *Journal of Management*, 36 (4),1011-1039.

Pöhlmann, C., & Hannover, B. (2006). Who shapes the self of independents and interdependents? Explicit and implicit measures of the self's relatedness to family, friends and partner. *European Journal of Personality: Published for the European Association of Personality Psychology*, 20(7), 525-547.

Quatman, T., & Watson, C. M. (2001). Gender Differences in Adolescent self - Esteem: an Exploration of Domains. *Journal of Genetic Psychology*, 162, 93-18.

Razı, G. S., Kuzu, A., Yıldız, A. N., Ocakcı, A. F., & Arifoğlu, B. Ç. (2009). Çalışan Gençlerde Benlik Saygısı, İletişim Becerileri ve Stresle Baş Etme. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8(1).

Reeves, B., Chaffee, S. H., & Tims, A. R. (1982). Social cognition and mass communication research. In *Social cognition and communication* (pp. 287-326). Sage.

Ritchie, L. D., & Fitzpatrick, M. A. (1990). Family communication patterns: Measuring intrapersonal perceptions of interpersonal relationships. *Communication research*, 17(4), 523-544.

Ritchie, L. D. (1991). Family communication patterns: An epistemic analysis and conceptual reinterpretation. *Communication Research*, 18(4), 548-565.

Robinson, J. P., & Levy, M. R. (1986). Interpersonal communication and news comprehension. *Public Opinion Quarterly*, 50(2), 160-175.

Rogers, C. R. (1959). A theory of therapy, personality, and interpersonal relationships: As developed in the client-centered framework (Vol. 3, pp. 184-256). New York: McGraw-Hill.

Rogers, L. E., & Escudero, V. (2004). Overview and future directions. *Relational communication: An interactional perspective to the study of process and form*, 219.

Ryan, R. M., Deci, E. L., & Grolnick, W. S. (1995). Autonomy, relatedness, and the self: Their relation to development and psychopathology.

Sabatelli, R. M., & Bartle-Haring, S. (2003). Family-of-origin experiences and adjustment in married couples. *Journal of Marriage and Family*, 65(1), 159–169.

Salmivalli, C., Kaukiainen, A., Kaistaniemi, L., & Lagerspetz, K. M. (1999). Self-evaluated self-esteem, peer-evaluated self-esteem, and defensive egotism as predictors of adolescents' participation in bullying situations. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25(10), 1268-1278.

Sampson, E. E. (2000). Reinterpreting Individualism and Collectivism. *American Psychologist*, 55, 1425–1432.

Sayı, M., Yılmaz, A. G., & Uçanok, Z. (2002). Ergenliğe Geçişte Bilgilendirmenin Ergenin Bilgi Düzeyi ve Benlik Algısına Etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17, 47 - 58.

Schafer, R. B., & Braito, R. (1979). Self-concept and role performance evaluation among marriage partners. *Journal of Marriage and the Family*, 801-810.

Schott, G. R., & Bellin, W. (2001). The relational self-concept scale: A context-specific self-report measure for adolescents. *Adolescence*, 36(141), 85.

Seçgin, F., & Tural, A. (2011). Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *E-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 6(4): 2446-2458.

Şener, A., & Terzioğlu, G. (2002). Ailede eşler arası uyuma etki eden faktörlerin araştırılması. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Şendil, G., Korkut, Y. (2008). Evlilik çatışması ve uyumunun bazı demografik değişkenler yönünden incelenmesi. İstanbul Üniversitesi Psikoloji Çalışmaları Dergisi, 28 (1), 1534.

Sevinç, M., & Garip, E. S. (2010). A study of parents' child raising styles and marital harmony. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 2(2), 1648-1653.

Sillars, A., Canary, D. J., & Tafoya, M. (2004). Communication, conflict, and the quality of family relationships. Handbook of family communication, 413-446.

Singelis, T.M. (1994). The Measurement of İnterdependent and İndependent Self Construal. Personality and Social Psychology Bulletin, 20, 580–591.

Singh, R. R., & Ojha, S. K. (1987). Sex difference in dependence proneness, insecurity and self concept. Manas.

Smith, K., Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1981). Can conflict be constructive? Controversy versus concurrence seeking in learning groups. Journal of Educational Psychology, 73(5), 651.

Smith, S. D., & Ng, K. M. (2009). Association between adult romantic attachment styles and family-of-origin expressive atmosphere. The Family Journal, 17(3), 220-228.

Sokolski, D. M., & Hendrick, S. S. (1999). Fostering marital satisfaction. Family Therapy: the Journal of the California Graduate School of Family Psychology, 26(1).

Soysal, F. S. Ö. (2017). Bir üçgen şeklinde evlilik terapisi. Pegem Atf İndeksi, 135-164.

Spink, A., Cole, C., & Waller, M. (2008). Multitasking behavior. *Annual review of information science and technology*, 42(1), 93-118.

Sporakowski, M. J., & Hughston, G. A. (1978). Prescriptions for happy marriage: Adjustments and satisfactions of couples married for 50 or more years. *Family coordinator*, 321-327.

Stacey, R. D., Griffin, D., & Shaw, P. (2000). *Complexity and management: Fad or radical challenge to systems thinking?*. Psychology Press.

Stanley, S. M., Whitton, S. W., Sadberry, S. L., Clements, M. L., & Markman, H. J. (2006). Sacrifice as a predictor of marital outcomes. *Family process*, 45(3), 289-303.

Steinberg, L. (2007). *Ergenlik*. Yayın Haz.: F.Çok. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları. Sunar, D. (2009). Mothers' and Fathers' Child-Rearing Practices and Self-Esteem in Three Generations of Urban Turkish Families. S. Bekman ve A. Koç, (Ed.), *Perspectives on Human Development, Family and culture*. (126-139).Cambridge University Press.

Stephens, G. K., & Black, S. (1991). The impact of spouse's career-orientation on managers during international transfers. *Journal of Management Studies*, 28(4), 417-428.

Story, L. B., Karney, B. R., Lawrence, E., & Bradbury, T. N. (2004). Interpersonal mediators in the intergenerational transmission of marital dysfunction. *Journal of Family Psychology*, 18(3), 519.

Stutzer, A., & Frey, B. S. (2006). Does marriage make people happy, or do happy people get married?. *The Journal of Socio-Economics*, 35(2), 326-347.

Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.

Tezer, E. (1986). Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve doyum. HÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Tims, A. R., & Masland, J. L. (1985). Measurement of family communication patterns. *Communication Research*, 12(1), 35-57.

Thomas, S., Albrecht, K., & White, P. (1984). Determinants of marital quality in dual-career couples. *Family Relations*, 513-521.

Trillingsgaard, T., Baucom, K. J., & Heyman, R. E. (2014). Predictors of change in relationship satisfaction during the transition to parenthood. *Family Relations*, 63(5), 667-679.

Torelli, C. J. (2006). Individuality or conformity? The effect of independent and interdependent self-concepts on public judgments. *Journal of Consumer Psychology*, 16(3), 240-248.

TOSUN, C., YAZICI, H., & ALTUN, F. (2015). Evlilik Öncesindeki ve Evli Bireylerin İlişki Nitelikleri, Benlik Kurguları ve Özgeci Davranış Düzeyleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 17(38), 73-94.

Turan, A. F. (2010). Üniversite öğrencilerinin ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalarını yordamada yalnızlık, benlik saygısı, yaş, cinsiyet ve romantik ilişki yaşama durumunun rolü (Master's thesis, Anadolu Üniversitesi).

Tutarel –Kışlak, Ş. & Çabukça, F. (2000). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 35-41.

Tümöz, E.D. (2018). Kadınlarda Evlilik Doyumunun Kadınların Kişilik Özellikleri Yalnızlık Algıları ve Eş Değerlendirmeleri Bağlamında İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Turner, R. A., Irwin, C. E., Tschann, J. M., & Millstein, S. G. (1993). Autonomy, relatedness, and the initiation of health risk behaviors in early adolescence. *Health Psychology, 12*(3), 200–208

Uleman, J. S., Rhee, E., Bardoliwalla, N., Semin, G., & Toyama, M. (2000). The relational self: Closeness to ingroups depends on who they are, culture, and the type of closeness. *Asian Journal of Social Psychology, 3*(1), 1-17.

Üner, S. (2008). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Temel Eğitim Seti. TC Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, UNFPA, Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu, Ankara: Dumat Ofset.

Üskül, A.K., Hynie, M., & Lalonde, R.N. (2004). Interdependence as a Mediator Between Culture and İnterpersonal Closeness for Euro-Canadians and Turks. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 35* (2), 174-191.

Vaillant, G. E. (1980). Natural history of male psychological health: VIII. Antecedents of alcoholism and" orality.". *The American journal of psychiatry.*

Vangelisti, A. L. (1993). Communication in the family: The influence of time, relational prototypes, and irrationality. *Communications Monographs, 60*(1), 42-54.

Vefikuluçay, D., Demirel, S., Taşkın, L., & Eroğlu, K. (2007). Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 14* (2): 26–38.

Webster, P. S., Orbuch, T. L., & House, J. S. (1995). Effects of childhood family background on adult marital quality and perceived stability. *American Journal of Sociology*, 101(2), 404-432.

White, B. B. (1989). Gender differences in marital communication patterns. *Family Process*, 28(1), 89-106.

Whitton, S. W., Waldinger, R. J., Schulz, M. S., Allen, J. P., Crowell, J. A., & Hauser, S. T. (2008). Prospective associations from family-of-origin interactions to adult marital interactions and relationship adjustment. *Journal of Family Psychology*, 22(2), 274–286.

Whitton, S. W., Rhoades, G. K., Stanley, S. M., & Markman, H. J. (2008). Effects of parental divorce on marital commitment and confidence. *Journal of family psychology*, 22(5), 789.

Yağmurlu, B., Çıtlak, B., Dost, A., & Leyendecker, B. (2009). Türk Annelerin Çocuk Sosyalleştirme Hedeflerinde Eğitime Bağlı Olarak Gözlemlenen Farklılıklar. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24 (63), 1-15.

Yalçın, H. (2014). EVLİLİK UYUMU İLE SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLER ARASINDAKİ İLİŞKİ.

Yalçın, H. (2014). Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 250-261.

YAVUZER, N. (2017). ERGENLERDE ROMANTİK İLİŞKİLER AÇISINDAN GELECEK ZAMAN YÖNELİMLERİ İLE BENLİK KURGULARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(4), 275-296.

Yeganeh, T. & Shaikhmahmoodi, H. (2013). Role of Religious Orientation in Predicting Marital Adjustment and Psychological Well-Being. *Sociology Mind*, 3, 131-136.

YEKENKUNRUL, D. (2011). Gebelikte bulantı kusma, evlilik uyumu ve eş ilişkisi arasındaki ilişkinin incelenmesi (Doctoral dissertation, DEÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Yusuf, S., Boyacı, M., İlhan, T., & Aldemir, A. (2018). Adaptation of the differentiation of self inventory short form (DSI-SF) to Turkish: Validity and reliability study. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 365-380.

Yıldırım, İ. (1992). Evli bireylerin uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenler. HÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Yılmaz, H. A. (2016). BİR DERLEME: BENLİK KAVRAMINA İLİŞKİN BAZI YAKLAŞIMLAR VE TANIMLAMALAR. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (48), 79-89.

Yöntem, M. K., & İlhan, T. (2013). BENLİK KURGULARI VE OTANTİKLİĞİN ÖZGECİLİK ÜZERİNDEKİ YORDAYICI GÜCÜNÜN İNCELENMESİ. *Electronic turkish studies*, 8(8).

Zeytinoğlu, E. (2013). Evli Bireylerin Benlik Saygısı, Kıskançlık Düzeyi, Evlilikteki Çatışmalar ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir

Ekler

EK A. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Tarih:..../...../.....

Değerli katılımcı,

Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Melek Merve Erkılınç tarafından Dr. Saime Vicdan YÜCEL danışmanlığında yürütülen “Aile İçi İletişim Kalıpları, Benlik Kavramı ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı tez çalışmasına katılmaya davet ediyoruz. Bu araştırma, bireylerin evliliklerinde çatışma stillerini ve etken durumları belirlemek amacı ile yürütülmektedir. Bu çalışmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışma da sizden beklenen, kimsenin baskısı altında olmadan, bütün sorulara eksiksiz ve samimi, size en uygun olduğunu düşündüğünüz cevapları vermenizdir. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Araştırmaya dair bilgi edinmek istediğinizde araştırmacıya [05301125810](tel:05301125810) numaralı telefon ve melek.erkilinc@yahoo.com.tr mail adresinden ulaşabilirsiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının İmzası:

Araştırmacının Adı-Soyadı: Melek Merve ERKİLİNÇ

İmzası:

EK B: SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Cinsiyet	☐ Kadın ☐ Erkek
Yaş	.....
Eğitim Durumu	☐ İlkokul ☐ Ortaöğretim ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü
Kaç yaşında evlendiniz?	.....
Kaçıncı evliliğiniz?	☐ 1.Evlilik ☐ 2.Evlilik ☐ 3.Evlilik ☐ 4.Evlilik veya daha fazla
Kaç yıldır evlisiniz?	.....ay/ yıl (yıl veya ay olarak belirtiniz.)
Evlenme kararınız nasıl oldu?	1) Kendi seçimim, ailemin onayıyla 2) Kendi seçimim, Görücü usulüyle 3) Ailemin karşı çıkmasına rağmen evlendim 4) Kendi seçimim, ailemin bilgisi dışında 5) Diğer .....
Eşinizle evlenmeden önce akrabalık bağınız var mı?	☐ Evet ☐ Hayır

EK C: YENİLENMİŞ ÇİFT UYUM ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki konularda eşinizle anlaşıp anlaşmadığınızı ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak belirtiniz.		Hiçbir zaman anlaşamayız	Nadiren anlaşırız	Bazen anlaşırız	Oldukça sık anlaşırız	Çoğu zaman anlaşırız
1	Dini konular					
2	Muhabbet-sevgi gösterme					
3	Temel kararların alınması					
4	Cinsel yaşam					
5	Geleneksellik					
6	Mesleki kararlar					
7	İlişkinizi bitirmeyi ne sıklıkta tartışırınız?					
8	Eşinizle ne sıklıkla münakaşa edersiniz?					
9	Evlendiğiniz için pişmanlık duyar mısınız?					
10	Ne sıklıkla birbirinizin sinirlenmesine neden olursunuz?					
11	Siz ve eşiniz ev dışı etkinliklerinizin ne kadarına birlikte katılırsınız?					
12	Ne sıklıkla teşvik edici fikir alışverişinde					
13	Ne sıklıkla bir iş üzerinde birlikte çalışırınız?					
14	Ne sıklıkla bir şeyi sakince tartışırınız?					

EK D: AİLE İÇİ İLETİŞİM KALIPLARI ÖLÇEĞİ

No	Lütfen her maddeyi okuyunuz ve ÇOCUKLUK DÖNEMİNİZİ DÜŞÜNEREK duygularınızı ifade eden en uygun seçeneği işaretleyiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Siyaset ve din gibi bazı kimselerin görüş ayrılığına düştüğü konular hakkında ailemiz içinde sıklıkla konuşurduk.					
2	Ebeveynlerim sık sık "aile kararlarında aile üyelerinin her birinin söz sahibi olması gerektiğini" söylerlerdi.					
3	Ailem bir konu hakkında konuşurken, ebeveynlerim sık sık benim fikrimi sorardı.					
4	Ebeveynlerin onların düşüncelerine ve inançlarına meydan okumamı teşvik ederlerdi.					
5	Ebeveynlerim sık sık "Her zaman bir meselenin her iki tarafına da bakmam gerektiğini" söylerlerdi.					
6	Ben genellikle ebeveynlerime olaylar hakkında ne düşündüğümü söylerdim.					
7	Hemen hemen her şeyi ebeveynlerime anlatabilirdim.					
8	Ailemizde sıklıkla duygularımız ve hislerimiz hakkında konuşurduk.					
9	Ebeveynlerimle sık sık önemli olmayan konularda uzun ve rahat sohbetler ederdik.					
10	Aynı görüşte olmadığımız zaman bile, ebeveynlerimle konuşmaktan gerçekten keyif alırdım.					
11	Benimle aynı görüşte olmadıkları zaman bile, ebeveynlerim fikirlerimi dinlemekten hoşlanırdı.					
12	Ebeveynlerim, duygularımı ifade etmem için beni teşvik ederdi.					
13	Ebeveynlerim, kendi duyguları konusunda çok açık olma eğilimindeydi.					
14	Gün boyunca yaptığımız şeyler hakkında ailecek sıklıkla konuşurduk.					
15	Ailemizde, gelecek planlarımız ve umutlarımız hakkında sıklıkla konuşurduk.					
16	Ebeveynlerim sık sık, "büyüdüğün zaman daha iyi anlayacaksın" gibi şeyler söylerdi.					
17	Ebeveynlerim sık sık, "benim fikirlerim doğru, onları sorgulamamalıydın" gibi şeyler söylerdi.					
18	Ebeveynlerim genellikle "bir çocuk yetişkinler ile tartışmamalıdır" gibi şeyler söylerlerdi.					
19	Ebeveynlerim sık sık, "hakkında hiç konuşulmaması gereken şeyler vardır" gibi şeyler söylerdi.					
20	Ebeveynlerim sık sık, "İnsanları kızdırmaktansa tartışmalarda yenilgiyi kabullenmelisin" gibi bir şey söylerdi.					

21	Gerçekten önemli bir konu olduğunda, ebeveynlerim sorgulamadan itaat etmemi beklerdi.					
22	Evimizde, son sözü genellikle ebeveynlerim söylerdi.					
23	Ebeveynlerim, patron olmanın önemli olduğunu düşünürdü.					
24	Eğer görüşlerim ebeveynlerimin görüşünden farklı ise bazen kızarlardı.					
25	Ebeveynlerim bir şeyi onaylamamışlarsa, o konu hakkında bir şey duymak istemezlerdi.					
26	Evde olduğum sürece, benden ailemin kurallarına itaat etmem beklerdi.					

EK E: AİLEDE ÖZERK İLİŞKİSEL BENLİK ÖLÇEĞİ

Bu ankette kişilerin kendileri ve ilişkileri hakkında cümleler var. Bunların her biri hakkında ne düşündüğünüzü 1 ‘fikrime çok aykırı’dan (bana çok aykırı), 5 ‘fikrime çok uygun’a (bana çok uygun) uzanan beş şıktan birini işaretleyerek belirtiniz. Aşağıdaki cümlelerle ilgili görüşlerinizi, kendinize çok yakın hissettiğiniz kişi veya kişilerle olan ilişkinizi düşünerek belirtin:	Tamamen katılmıyorum	Katılmıyorum	Emin değilim	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Kendimi çok yakın hissettiğim insanların desteğine ihtiyaç duyarım.					
2. Kararlarımda yakınlarımın etkisi çok azdır.					
3. Hem yakın ilişkileri olmak, hem de özerk olmak önemlidir.					
4. Çok yakın hissettiğim bir kişinin bile hayatıma karışmasından hoşlanmam.					
5. Yakınlarımla olan ilişkimde mesafeli olmak isterim.					
6. Planlar yaparken yakınların önerileri dikkate alınsa bile, son karar kişiye ait olmalıdır.					
7. Kendimi yakınlarımdan bağımsız hissederim.					
8. Hayatımı kendimi çok yakın hissettiğim kişilerin düşüncelerine göre yönlendiririm.					
9. Çok yakın ilişkiler içindeki kişi, kendi kararlarını veremez.					
10. Genelde kendimle ilgili şeyleri kendime saklarım.					
11. İnsan çok yakınlarının fikirlerine karşı çıkabilmelidir.					
12. Benimle ilgili bir konuda, çok yakın hissettiğim kişilerin fikirleri beni etkiler.					
13. Yakınlarımdan düşüncelerine önem vermek, kendi düşüncelerimi gözardı etmek anlamına gelir.					
14. Kişiliğimin oluşmasında yakınlarımdan etkisi büyüktür.					
15. Bir kişiye çok yakın olmak, özgür olmayı engeller.					
16. Kararlarımı alırken yakınlarıma danışırım.					
17. Kendime çok yakın hissettiğim kişiler sık sık aklıma gelir.					
18. Bir kimse kendini hem yakınlarına bağlı, hem de özgür hissedebilir.					
19. Benimle ilgili bir konuda çok yakın hissettiğim kişilerin aldığı kararlar, benim için geçerlidir.					
20. Yakınlarımdan hakkımda ne düşündüğü benim için önemli değildir.					
21. Özerk olabilmek için yakın ilişki kurmamak gerekir.					
22. Yakınlarım, hayatımda en ön sıradadır.					

23. Genellikle kendime çok yakın hissettiğim kişilerin isteklerine uymaya çalışırım.					
24. Yakınlarımla aramdaki bağ, kendimi huzur ve güven içinde hissetmemi sağlıyor.					
25. Özel hayatımı, çok yakınım olan birisiyle bile paylaşmam.					
26. Bir kimse hem yakınlarına bağlı olabilir, hem de fikirleri ayrı olduğunda fikrine saygı duyulmasını isteyebilir.					
27. Kararlarımı yakınlarımla isteklerine göre kolayca değiştirebilirim.					

Özgeçmiş

Melek Merve Erkılınç 1995 yılında Niğde’ de doğdu. 2013 yılında Işık Üniversitesi Psikoloji bölümünü %50 başarı burslu kazandı. 2017 yılının şubat ayında Işık Üniversitesi Psikoloji bölümünü yarım dönem erken mezuniyet ile bitirdi. Lisans eğitimi sırasında, Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Meva Psikoterapi ve Psikolojik Danışma Merkezi, Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde staj yaptı. Mezun olduktan bir sene sonra Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans eğitimine başladı. Yüksek lisans eğitimi sırasında Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi ve Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde stajlarını tamamladı. 2018 yılında Sefire-i Alem Uluslararası Öğrenci Derneği’nde Psikolog olarak görev aldı. 2019 yılında Yetim Vakfı, Zeytinalı Projesinde Psikolog olarak görev aldı. 2019 yılında Yetim Vakfı, Esenlik Projesi Psikososyal Destek Araştırma ve Uygulama Merkezi’nde Psikolog olarak görev aldı. Türkiye Theraplay Enstitüsü çatısı altında Covid-19 sonrası oluşturulan Ebeveyn Destek Programı projesinde Psikolog olarak görev aldı. 2019 yılında Prof. Dr. Feryal Çam Çelikel ve Doç. Dr. Rukiye Hayran süpervizörlüğünde danışan gördü. 2020 yılında Çiçek Bahçesi Anaokulu’nda yarı zamanlı Psikolog olarak görev aldı.